Trivikrama Panditacharya's

SRI VAYUSTUTI

ಶ್ರೀ ವಾಯುಸ್ತುತಿ

।। श्री वायुस्तुतिः ।।

(English and Kannada rendering by Jeevi)

ANANDA TEERTHA PRATISHTHANA
Bangalore - 560 028.

SRI VAYUSTUTI
(By Trivikrama Panditacharya)
English & Kannada Translation with Sanskrit Text

Author (Translator)
Dr. G. V. Kulkarni
8-A/15, Jawahar Society,
Govind Nagar, Borivli (W),
Mumbai - 400 092.
Tel. : 808 09 25

Publisher
ANANDA TEERTHA PRATISHTHANA
Poornaprajna Nagar,
Kattariguppa Main Road,
Bangalore - 560 028.

1st Edition (2000 copies)
March, 1996

Printer
Narayan Shetty
Navin Printers,
13, Krishna Kunj,
Matunga (W.Rly.),
Mumbai - 400 016.
Tel. : 430 83 16

Rs. 24/-

BLESSINGS

(English translation from the Kannada original)

We have gone through the beautiful translation of Hari Vayustuti by Shri G. V. Kulkarni. In Madhva tradition, in prayer as well as in worship, Vayustuti has an important place. The followers of Madhva philosophy treat Vayustuti as a sacred Mantra. No daily ritual is complete without the chanting of Vayustuti. One can say that Vayustuti has life-saving power (Sanjivini Shakti) which has given spiritual lustre to lakhs of people and fulfilled various desires in their life.

In Upanishads there is a unique description of Mukhyaprana and his power. Gods were in search of an abode to meditate upon the Supreme Lord. They tried to see the Lord in the hearts of other gods so that they could worship Him. But due to the evil force of Satanic powers their hearts got polluted. As the reflection of the sun becomes shattered and unclear in polluted and turbulent water, similarly, how can one see the Lord in the inner recesses of gods which are filled with passion and hatred as they are vitiated by the evil forces. All the gods got unnerved because they could not get a proper symbol for their worship (Upasana). At last, they chose Mukhyaprana as the symbol of the Lord and they tried to see the Lord in Mukhyaprana's heart. Again the evil forces began their attacks. As the heart of Mukhyaprana was pure and powerful, all the attacks of evil forces became futile. If one hits a stone wall with balls made out of clay, it does not make any impact on the wall, on the contrary, the balls themselves get shattered. Similarly when Asuras tried to break the heart of Mukhyaprana, they got shattered. In this way the gods could do the upasana of Lord Brahman by concentrating on the pure heart of Mukhyaprana without the influence of the evil forces and the illusion due to the 'raga-dwesha' and other mental impurities. So the Upanishads have praised the other-wordly personality of Vayudeva.

This Mukhyaprana has become the chief associate in the Avatara Karyas of the Lord and has taken three Avataras in Bhuloka. In the Avatara of Hanuman he became the ideal celibate (Brahmachari), in the Avatara of Bhimasena he became the ideal householder (Grhastha), and in the Avatara of Madhvacharya he became the ideal ascetic (Sanyasin). Vayustuti which depicts the Mularupa of Mukhyaprana and the great actions and wonderful deeds of the three Avataras in a beautiful-profound style takes us to a fantastic-charming world. Trivikrama Panditacharya has composed 'Ushaharana' in a lucid Drakshapaka style. We see another face of his poetic genius in the composition of 'Vayustuti'. Though the style is stiff, it has power, lustre

and sweetness of sugarcane or Narikelapaka and the flow of Bhaktirasa in this sublime poetry has made it the 'Mahamantra of Madhvas'. Shri G. V. Kulkarni has translated it in Kannada and English verse so that we could imbibe the profound meaning of Vayustuti in addition to the benefits we derive by daily recitation. Shri G. V. Kulkarni has shown his literary skill and ability by translating profound serious poetry of Vayustuti into lilting charming Kannada verse. We admire the literary wonder which has transformed Narikelapaka into Drakshapaka.

For example :

Uttaptatyutkatatwit prakatakatakatadhwana..

(Vayustuti S-11)

The ultimate in knowledge, O Mukhyaprana
Those who hate you and defy your supreme knowledge
Will be sent to Andham Tamas, the lowest of hells
There the stones are hurled at them by thy servants
The stones emit blazing fire and everything boils there
They have in store endless agony, torture and misery.

This beautiful translation is worthy of consideration.

We congratulate, Shri G. V. Kulkarni for his gift to Madhva literature and Madhva community. Let Lord Hari and Vayu bless him with special favours. And we wish many more excellent works of similar nature from him.

Iti Saprema NARAYANA SMARANEGALU

H. H. Sri Vishwesha Teertha Swamiji
Sri Pejavara Adhokshaja Mutt
Udupi - 576 101.

DEDICATED
TO

MOTHER RUKMINI, FATHER VITHALA

~ JEEVI

ಅರ್ಪಣೆ

ತಾಯಿ ರುಕ್ಮಿಣಿ, ತಂದೆ ವಿಠ್ಠಲರಿಗೆ

– ಜೀವಿ

CONTENTS

Page

ENGLISH SECTION

Blessings 3
H. H. Sri Vishwesha Teertha Swamiji

Dedication 5

Author's words 7
Jeevi

Phalashruti 9

An Appreciation 11
Dr. B. N. K. Sharma

Introduction 13
Prof. R. G. Kulkarni

SRI VAYUSTUTI 27
English Rendering
Jeevi

KANNADA SECTION

ಆಶೀರ್ವಚನ 37
ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಲೇಖಕನ ನುಡಿ 39
ಜೀವಿ

ಫಲಶ್ರುತಿ 41

ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮಾತು 43
ಡಾ। ಬಿ. ಎನ್. ಕೆ. ಶರ್ಮಾ

ಮುನ್ನುಡಿ 45
ಪ್ರೊ. ಆರ್. ಜಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿ

ಶ್ರೀ ವಾಯುಸ್ತುತಿ 59
ಕನ್ನಡ ರೂಪಾಂತರ
ಜೀವಿ

SANSKRIT SECTION

श्री वायुस्तुतिः 69
(Original Text)
Trivikrama Panditacharya

AUTHOR'S WORDS

I am happy to place before my readers my rendering of Trivikrama Panditacharya's Sri Vayustuti in English and Kannada.

When I gave a copy of "Sri Narasimha-Stuti" my earlier work which I had translated in Kannada and English to H. H. Sri Vishwesha Teertha Swamiji of Pejavara Adhokshaja Mutt, he glanced through the book and exclaimed, "It is good. You should have given this book to us, we would have published it." I asked him, "Please order me what else I should do for you?" Promptly came the reply from Swamiji, "Take up the translation of Hari Vayustuti. It is difficult and more challenging."

On Monday, the 24th October, 1994 *(Shalivahana Shaka 1916, Bhava nama Samvat, Aashwin Krishna Panchami)* I started my translation work. First day, I translated two shlokas of 'Nakha-stuti'. Next two days, I translated two more shlokas. Then I stopped for six months, In the mean time, I showed my sample translation to my friend Prof. R.G.Kulkarni. He encouraged me to complete the translation and promised to write an introduction.

On Saturday, the 22nd April, 1995 *(Yuva nama Samvat, Chaitra Krishna Saptami)* I resumed my translation work and decided to translate at least one stanza per day and vowed to complete the work within forty days. When I told about my decision to my wife, she said, "Let us go to Lord Mukhyaprana of Yalagur after completing the work." I agreed. In the evening we went to Pandit Nagarhalli's place for *pravachan.* That day we received Prasad and photo from a devotee who had come from Yalagur. I was thrilled as it was not just a coincidence, to me it looked like the divine sanction for my work. It was a symbolic moment.

On Thursday, 1st June, 1995, my translation was complete. I immediately phoned Prof. R. G. Kulkarni and Shri Ganachari who were equally anxious about my work. I went to Yelgur with my wife on 9th June which happened to be *Ekadashi* for the darshan of Mukhyaprana. Next Day was Saturday and *Dwadashi.* We went to Krishna river before sunrise to have a dip in the holy waters. We came to the temple and witnessed *Panchamrita Abhisheka.* I read the manuscript in the Sanctum Sanctorum of Lord Mukhyaprana. I clicked a photograph of the idol of Mukhyaprana which adorns the cover of this book.

My nephew Chi Tirumala wrote to me that H. H. Sri Vishwesha Teertha Swamiji was coming to Bombay for Chaturmasya during August-September 1995. I met Swamiji frequently and he was kind enough to go through the manuscript minutely and gave his valuable suggestions. Despite his busy schedule and hectic tour programme, Swamiji wrote words of blessings.

I used to translate simultaneously in Kannada and English, one shloka per day. The Kannada text was okayed by Swamiji himself. I showed my English translation to Dr. B. N. K. Sharma who was my teacher when I was a student of K.E. Board's college, Dharwad. He read my translation with interest and suggested one or two corrections. He was kind enough to write a note of appreciation. Dr. Sharma is considered as a great authority on Madhva Philosophy. This year he was honoured at the Akhila Bharata Madhva Sammelan held at Raichur with the coveted "Sri Vidyamanya Prashasti."

I thank **H. H. Sri Vishwesha Teertha Swamiji** for inspiring me to translate Sri Vayustuti in Kannada and English. He has come forward to publish this work through **Ananda Teertha Pratishthana**. I bow my head with admiration and prostrate before him with respect and devotion.

I thank Dr. B. N. K. Sharma for his kind words of appreciation.

I thank my esteemed friend Prof. R. G. Kulkarni for his scholarly introduction.

I thank Pandit Vidyasimhachar Mahuli, Kulapati of Satyadhyana Vidya Peetha, for his encouragement and help. He provided me the Sanskrit text of Vayustuti and lent the floppy for our use.

I thank my wife Sau Kaladevi and my nephew Chi Tirumala (a bright student of Purnaprajna Vidya Peetha) who were more enthusiastic about this work than myself. They share the credit of this work with me.

I thank Dr. K. S. Sharma, Dr. M. M. John, Prof. Satyanarayana Rao and Dr. Sudhindra Bhavani who have taken the trouble of going through the manuscript and given valuable suggestions. I thank Shri N. K. Joglekar, Shri L. B. Ganachari, Dr. Vaman Bendre for their support. I thank my sons Chi. Raghavendra and Chi. Harshavardhan for their keen interest in my work. I thank my elders Sarvashri K. S. Ramarao, N. R. Bellary, Jayadhir Rao Inamdar for their love and support. I thank Shri Pawamanachar Shurpali and Shri Vijayindra Gudi whose help I can always encash.

Lastly, I thank Shri Narayan Shetty and Shri Kiran Shetty of Navin Printers for their love and dedication for good workmanship while printing this book.

- Jeevi
(Mumbai)

Shalivahana Shake 1918,
Dhatru Nama Samvat,
Chaitra Shuddha Pratipada,
Wednesday, 20-3-1996.

●

PHALASHRUTI

Every Shloka of Vayustuti is significant as each one provides special benefit to the devotees when they recite it with ardent devotion.

No. of Shlokas			Phalashruti
1 & 2 Nakhastuti		.....	Sakalanishta nivarana
1.	Vayustuti	.....	Vakpatutva - Vidyasiddhi
2.	,,	.....	Yajnasiddhi - prajnaprapti
3.	,,	.....	Vyadhiparihara
4.	,,	.....	Japasiddhi - Mantrasiddhi
5.	,,	.....	Parakramasiddhi - Shatrunasha
6.	,,	.....	Snehasiddhi - Santapanasha
7.	,,	.....	Bandhamoksha - Swalabha
8.	,,	.....	Unmada nivritti
9.	,,	.....	Streevasha
10.	,,	.....	Santanasukha prapti
11.	,,	.....	Shatruvasha
12.	,,	.....	Haridhyana, kleshanivarana
13.	,,	.....	Badha - daaridryanasha
14.	,,	.....	Hari - pitrubhakti, janavasha
15.	,,	.....	Vishnubhakti, Vishnusarvottamatva Jnana siddhi
16.	,,	.....	Mokshasadhana
17.	,,	.....	Paurushasiddhi
18.	,,	.....	Oshadhasiddhi - veeryasiddhi
19.	,,	.....	Sthira prayojana
20.	,,	.....	Sangramajaya, shatrunasha
21.	,,	.....	Asadhyasiddhi, shatruparajaya
22.	,,	.....	Vighnanasha
23.	,,	.....	Yuddha samhanana
24.	,,	.....	Rajyalabha

No. of Shlokas			Phalashruti
25.	,,	.....	Vakpatutva
26.	,,	.....	Guruseva samghatana
27.	,,	.....	Jnanasiddhi
28.	,,	.....	Mithyapavada parihara
29.	,,	.....	Janavasha - Rajavasha
30.	,,	.....	Prativadijaya
31.	,,	.....	Shatru - bhutochchatana
32.	,,	.....	Apamrutyuparihara
33.	,,	.....	Roopalavanyalabha
34.	,,	.....	Vichakshanata prapti, vidya samrakshana
35.	,,	.....	Mahadaishwarya prapti
36.	,,	.....	Vairagya siddhi
37.	,,	.....	Adrushyatva prapti - adrushtavastu darshana
38.	,,	.....	Rajabandha parihara
39.	,,	.....	Santana pratibandhana nivritti
40.	,,	.....	Pramodasiddhi
41.	,,	.....	Digbandhana, graha-raja-vyaghradi bhaya nivarana, sarvabhishtasiddhi

●

AN APPRECIATION

I have great pleasure in complimenting Prof. G. V. Kulkarni, who was one of my promising students at Dharwad, for his attractive rendering both in Kannada and English of the famous Harivayustuti of Sri Trivikrama Panditacharya. The Acharya himself has set his seal of approval on the Vayustuti of his disciple by prefacing it with two powerful verses in praise of the nails of awesome Nrsimha Avatar to be recited before and after. Amongst stotras of the Madhva Sampradaya the recitation of the Dvadasa Stotra of Acharya Madhva himself and Vayustuti of Trivikrama have become indispensable parts of the daily worship of every devout Madhva householder. Such is the abiding influence and place of honor of these two stotras of the Guru and the Sishya on the community to this day.

The Vayustuti itself commemorates the exploits of three incarnations of Mukhyaprana, the first born son of God - as Hanuman, Bhima and Madhva as the instrument of Divine Will in shaping the career of Jivas on earth.

A thrilling account of the conversion of Trivikrama Pandita from the Advaita fold to Madhva Sampradaya at the hands of Acharya Madhva himself after a long drawn debate of 15 days at the temple of Kudil in Kasargod (now in Kerala) is given by Trivikrama's own son in his masterly biography of Shri Madhva. After this conversion of Trivikrama, Acharya Madhva wrote his metrical masterpiece on the Brahmastutras - the Anuvyakhyana at the earnest request of Trivikrama.

In return Trivikrama himself was asked to write the very first and earliest commentary on the Acharya's Sutrabhasya. This work is the famous Tattvapradipa. We have a miniature Vayustuti in praise of all the three avatars of Vayu at the beginning of the Tattvapradipa. Tradition says Trivikrama Pandita was faovoured by the unique vision of all the three avatar forms of Mukhyaprana during the Mahapuja of Shri Krishna at Krishnamath in Udupi, while peeping through the aperture of the outer window of the Garbhagrha and the verses of the Vayustuti flowed forth in torrential eloquence as a result of this *Sakshatkara.* Such is the background of this immortal work.

A translation cannot be a substitute for an original in any other language. The stylistic peculiarities of Kavikulatilaka of Sanskrit language, his torrential eloquence and soaring spiritual imagery of an *Aparokshajnani* and a blessed direct disciple of the great Acharya cannot be recaptured and transmitted in all its completeness by others. Nevertheless "G.V" has done his best to mirror their contents to the best of his abilities in a spirit of homage and has succeeded remarkably well in enabling the reader to share his thoughts and taste the Kavyarasa, Jnanarasa and Bhaktirasa of the mighty work through his word-painting in Kannada and English in a poetic garb.

The learned introduction in Kannada by Prof. R. G. Kulkarni throws significant light on many facets of the sublimity of the concepts of Dvaita Philosophy, such as the Anandataratamya, resistance to evil, rejection of Dvesabhakti, Saguna - Nirguna - Samanvaya, the restoration of the personality of Bhimasena to the place of honor due to him as an exemplar of the synthesis of Jnana Bhakti and Nishkamakarmayoga dedicated to the Lord of the Universe.

The reader will find much to learn about the inherent greatness of Madhva Philosophy through Prof. Kulkarni's weighty observations in tune with the message of Vayustuti.

- Dr. B. N. K. Sharma
Retired Professor in Sanskrit
Ruparel College, Mumbai - 400 016.

●

INTRODUCTION

JEEVI'S EVOLUTION AS JEEVOTTAMA

(English translation from the Kannada original)

Rise and manifest from the heart's recess
Madhva, bathed in the lake of bliss, the boundless
- D. R. Bendre
(Aralu - Maralu, P.180)

A supramental principle and its cosmic operation once
established permanently on its own basis, the intervening
powers of Overmind and spiritual Mind could found themselves
securely upon it and reach their own perfection; they would become
in the earth - existence a hierarchy of states of consciousness
rising out of Mind and Physical life to the supreme spiritual level.
Sri Aurobindo
(The Life Divine P. 963)

Sa va esha devataitasam devatanam papmanam
Mrutyu mapahatyathana mrutyumatyavahat
Bruhadaranyaka Upanishad (1.3.11)

(That (Mukhyaprana) god destroyed death in the form of sin of other gods and took them beyond death. He gave them the possession of their divine worlds.)

I

In the development of literary consciousness and poetic talent of "Jeevi' (Dr. G. V. Kulkarni) there is a light of inner Sadhana. 'Jeevi can, not only articulate with ease in Kannada and English languages imbibing all the complexities of a global city like Mumbai, where he dwells, but also can maintain emotional equilibrium by the *Upasana marga.* By undertaking to translate the "Narasimha Stuti" earlier, and now the "Vayustuti" of Trivikrama Panditacharya, he has exhibited an adventure of consciousness which is a good augury for Kannada poetry. It is my pious wish that this genuine poet should get inspiration from, Sri Madhvacharya's works like *Rigbhashya, Anuvyakhyana, Anubhashya* and Sri Jagannathadasa's *Harikathamrutasara* and bring their essence into Kannada poetry. Then the power and richness of Madhva philosophy

will become a part of the modern Kannada consciousness. This translation of Vayustuti in Kannada is a major step in that direction.

"Vayustuti" is not a fervent prayer or an emotional outpour. If it is rightly understood and meditated upon, with *sravana, manana* and *nididhyasa* (listening, revising and contemplating) it can, with its *mantrashakti,* give a new direction to the modern way of living. Bendre, the visionary of 'Geleyara gumpu' (a literary circle) used to recite one stanza of "Vayustuti" for the fulfilment of freindship.

In Vedas and Upanishads, Vijnanamaya Purusha, who is described as *Matarishwa, Mukhyaprana, Akhanashma, Jyeshtha, Shreshtha, Vasistha* is not an imaginative character of the *Puranas.* This divine *Vayutattwa* is realized in *Ramayana, Mahabharata,* and *Baliththa Sukta* as Hanuma, Bhima and Madhva according to the Madhva scholars. This realization of Hanuma, Bhima and Madhva paves the way to understand the secret behind the avataras like Rama, Krishna and Vedavyasa and also the upasana of Hayagriva.The upasana of Lakshmi-Hayagriva throws light on the Madhu Vidya propounded by the Vedas. This is the essence of the upasana of Mukhyaprana. This is not merely a theology or deification of the Puranas.

Beyond the dull intellect and ego there is a place for the soul. When *Jeeva* surrenders to *Jeevottama, Mukyaprana,* then one can realize the manifestation of god and its meaning which paves the way to serve divinity.

II

It is almost *Jnanayoga* (path of enlightenment) to recognize the various dimensions of Sri Madhva's life and teachings in the "Vayustuti" of Trivikrama Panditachrya. In this context let us see the first *shloka* on Sri Madhvacharya as translated by 'Jeevi.'

Om! Oh Master Anandateertha, you are the Acharya of the three worlds.
You have unflinching devotion in the holy feet of Lord Vishnu
Let the holy dust of thy lotus feet gracefully purify us
Bharatidevi, the goddess of speech, worshipped by the three worlds
With her moon-lit smile showed love, devotion in thy holy feet
Let the dust of thy feet always purge and purify us. (1)

'Anandateertha' is a special name given to Madhva. Nowhere one can find *Ananda Meemamsa* as it is found in *Madhva shastra.* If *Ananda Meemamsa* is rightly understood and used, the modern criticism will undergo a fundamental change and a new dimension of Indian *Rasa siddhanta* will emerge. Poet Bendre in his book entitled "Sahityada Virata Swarupa" (p.214) says that one should recognise the greatness of *Ananda Pratiti* to recognise the greatness of poetry. One cannot grasp the greatness of *Ananda Pratiti* without understanding *'Ananda Taaratamya'* as depicted in the *Madhva sastra.*

How does Ananda become *'teertha'?* What is the relation between *Madhu Vidya* of Vedas, and *Jnana-ananda* in the form of 'Madhva' which can be seen by the inner sight *(sakshi),* and *'Rasa tattwa'* of poetry? Now it is the task of the Madhva scholars to come to the forefront to explain these.

'Sumadhva Vijaya' is an authentic book on the life and teachings of Sri Madhvacharya. Each *sarga* of this book is described as *'Anandanka'* in a significant and meaningful way. Narayana Panditacharya, the author of this book, has beautifully described the meaning of 'Anandateertha':

Ananda rupasya parasya patradhi-
rananda sandaya sushastra krit sayat
Anandateertheti padam guruditam
babhuva tasyapy anurupa rupakam

(Sumadhva Vijaya 5, 2)

(Sri Madhvacharya is aptly named as 'Anandateertha' by his guru as he can withhold God who is 'Anandarupa' and Madhva has composed *shastras* for those who deserve Mukti and can attain swarupananda.)

Thus in every word of "Vyustuti" *prameyas* (tenets) of *Shastras* are hidden and they glow when one pursues them. In this context Bendre's line "Madhva, bathed in the lake of bliss, the boundless" becomes a meaningful commentary or a *tatwa-dhwani.*

In the limited space of this introduction we can briefly touch one more point. When Trivikrama Panditacharya says, "Let the holy dust of thy lotus feet gracefully purify us", he does not say this only with deep respect for his teacher. Chandogya Upanishad says that

Vayudeva is called 'Yajna' as he purifies everything by his movement. (Madhva is the avatara of Vayudeva.)

Esha ha vai yajno yoayam pavate
esha yan idam sarvam punati
yadesha yan idam sarvam punati
tasmadesha eva yajnah
tasya manashcha vak cha vartini
tayoranyataram manasa samskaroti Brahmaa
vacha hota adhwarymudgata anyataram

(Chandogya : 4.16.1-2)

(He who breezes, that is Vayudeva, is himself Yajna. He purifies, all by his movement. The feet of Vayu (Wind-god) are in the mind of *Ritvik* and in *vak* indriyas. In a Yajna a *Ritvik* named Brahma silently worships the right foot, other *Ritviks* like *Hota,* Adhwaryu and Udgartu worship the left feet by chanting *Mantras.*)

III

Shrimad Vayustuti has 41 shlokas composed by Trivikrama Panditacharya and two opening shlokas composed by Sri Madhvacharya himself make a total of 43 shlokas. Trivikrma Panditacharya has composed a miniature Vayustuti (known as Khilavayustuti) in 23 shlokas. This appears in the beginning of "Tattvapradeepa" which is a commentary on Acharya's Sutrabhashya. (Jeevi has not translated it)

The Word 'Prana' denotes Parabrahma in the form of Sri Hari. This is pronounced by Vedavyasa in Brahmasutras. The common Vayu which is one of the five elements is known as *'Adhama Prana'.* Sri Vayudeva who is known as *'Mukhyaprana'* is *'Madhyama Prana'.* In the beginning of "Vayustuti" Sri Madhva thoughtfully composed Sri Lakshmi-Narasimha stuti. (Hari also means *Simha, Kapi, Ashwa, Prana, Surya)*

In the 41 shlokas of "Vayustuti" the poet describes the nature of three Avataras, viz. Hanuma, Bhima, Madhva; the *'Mukyaprana tattva'* in them, their *Jeevottamatva, Sarvajnatva* and *Ananda-balatva.* Sri Aurobindo speaks of Mukhyaprana as Supermind. He provides firm base for overmind and spiritualised mind. It was Mukhyaprana who saved the other gods from death and thus he was known as *'Akhanashma'.*

This is described by the Chandogya and Bruhadaranyaka Upanishads. The quotations in the begining of this introduction should be considered in this light. Trivikrama Panditacharya praises Sri Madhva as one who is worshipped by the gods. This is not a mere praise of his *guru,* but this is a truth justified by the Vedas. In the blazing poetic figures of speech one should not miss this truth.

The gods got rid of Andha-tamas, the abysmal ignorance
By serving the lotus feet of Guru with enthusiasm and exuberance
They could know more about God by serving the feet of Acharya
They bowed down and touched the golden Paduka of the Guru
Their jewel-studded golden crowns jingled with the paduka and
Produced golden dust; let that dust of Guru's feet protect us.

(S.2)

Sri Madhvacharya provided a luminous bridge of *'Mukhyaprana tattvadarshana'* between spiritualism (which is beyond one's reach) on the one side and life (which is a wretched stinking pond) on the other side. That was the work of his true self. The evil deeds and bad *samskaras* of the bygone births pollute the *Jeevas* as the gutter water pollutes the Ganges. Characters like Duryodhana are the symbols of such evil deeds. Whereas Lord Bhimasena breaks the thighs (urubhanga) of such evil forces and blows the victory trumpet of Dharma. Sri Madhva who was the avatar of Bhimasena gave expression to this Bhima-consciousness, and it is time for Kannada land in particular and the world in general to understand this consciousness. In Kannada literature we come across works like Pampa's Bharata, Ranna's Gadayuddha and Kumaravyasa's Bharata, still we have to assess the greatness of Bhima-tattva, the secret of 'Madhyama Prana' and the symbolism of Saugandhika-Pushpa episode of Mahabharata. Kannada critics fumble to understand these things. Some critics have made Duryodhana an 'honourable man' and treated the character of Bhimasena as a ruffian. In this background one should know that Sri Madhvacharya declared that Bhimadeva had the power and strength to purge the impurities of Sukshma-Sharira of *Jeevas* and break the *Linga-sharira.*

When Bhima went to fetch Saugandhika flower for Draupadi
He was defeated by old Hanuman, whose tail he couldn't move
Bhima bowed down to Hanuman, his previous Avatar, Pavaman.
These are just the leelas you have showed to the ignorant

Oh Anandateertha Guru, the wise among the teachers
Your earlier two Avataras had a spell on ignorant ones.

(S.27)

Here Bhimadeva has acted as if he was defeated by Hanuman, in fact it was just a leela. God willfully creates illusions for the wicked and the Asuric forces which has been an important postulation of Madhva philosophy. The Supreme Lord has eight powers: *Srushti, Sthiti, Samhara, Avriti, Jnana, Ajnana, Bandha, Moksha* (Creation, Preservation, destruction, concealment, Knowledge, ignorance, bondage, freedom). Sri Madhvacharya specifically mentions the three powers in his Brahmasutra Bhashya viz. *Ajnana, Bandha* and *Avriti.* In this background critics should draw their attention to the *Saugandhika-pushpa* episode.

Bhimasena samo nasti senayorubhayorapi
Panditye cha patutve cha shuratve cha balepicha

(Khila Vayustuti)

(In the army of Kauravas and Pandavas there is none to equal Bhima in scholarship, skill, valour and strength.)

IV

Another speiciality of Sri Madhvacharya is that he treated Vedavyasa and Sri Krishna as one; he worshipped them and wrote commentary. Bhimasenadeva had undivided devotion to them.

Lord Krishna was born to Vasudava a Kshatriya king
Vyasa was born to Parashara a Brahmin yogi, a sage
Vyasa and Krishna are the two faces of the same Avatar
In Kurukula was born Bhima to serve these two masters
All the three have glittering eyes as white as lotus
All are engaged in the welfare of devotees, I salute.

(S.26)

Bhima took birth to serve Vedavyasa and Sri Krishna as they are two faces of the same Avatar. This perception is found only in the Madhva tradition.

To support this view of oneness between Vedavyasa and Sri Krishna there is a comment on the word 'Brahma' as

Narayanam gunaihi sarvaihi
Udirnam dosha varjitam
Jneyam gamyam gurums chapi
natva sutrartha uchyate

(The meaning of Brahmasutra is explained here after bowing down to Lord Nayarana who is meritorious, flawless, knowable, attainable and also the Gurus.)

While commenting on this shloka of Sri Madhvacharya, Sri Jayateertha says that the word 'api (also) in the phrase 'gurun chapi' (also the Guru) suggests that there is no difference between the Guru and Lord Narayana.

Swasya guru devata bhede aruchim suchayati api padena
Yadyapi guruh na devata bhinnaha tathapi vishesha
anugrahartham pruthak namati.

(Tatvaprakashika)

(The word *'api',* if taken literally, leads to the difference between God and the teacher. But the Guru and Devata are one and the same for Sri Madhva. However, he salutes the same God for the second time in the form of Guru for special favour.)

Even Trivikrama Panditacharya, in his "Vayustuti" has praised Vedavyasa in two shlokas, and he has described his *Bhagavat svarupa* and the uniqueness of his Avatara.

Sri Madhvacharya, who is desingnated as the next Brahma, listened to the request of the righteous people and prayed Lord Narayana; and he took the Avatar of Vyasa :

Caught in the deep ocean of life, people suffer here
From the cycle of birth and death, thirst and hunger
When righteous people came to you with a solemn request
You in turn prayed Lord whose abode is milky ocean
He incarnated as Vyasa, the son of sage Parashara and Satyavati
It was not mere body but incarnation of light and knowledge

(S-36)

In the original Sanskrit text the body of Vedavyasa is described as *"Chinmatramurti"* and it is told that the body was not natural. There

is a long drawn battle and debate about the form of God, whether He is *Sakara* or *Nirakara.* If Paramatma is formless, it means that He does not posses a body made of three gunas, viz. *Satva, Rajas* and *Tamas*. If he has form then He has a body which exhibits *Sat-Chit-Ananda.* Sri Jayateertha also says the same thing in "Tattvaprakashika."

Shuddhanandoru Samviddyutibala bahulaudarya viryadi deham

(Lord (Mukunda) has a body with all the qualities as pure Ananda, complete knowledge, lustre, strength, immense broad-mind and valour)

Trivikrama Panditacharya describes this Awatara as 'Chinmatramurti'. 'Jeevi' has translated this as "It was not mere body but incarnation of light and knowledge."

In another shloka Trivikrama Panditacharya clarifies that Vedavyasa is no one else but God himself and further says the special significnace of his Awatara.

The blind can't properly select the scattered jewels
The wicked can't fathom the real meaning of the Vedas
The original Guru-Vyasa wrote Brahma Sutras
To help the righteous to understand the solemn Shrutis.
By the grace of Mukhyaprana I pray the sage Vedavyasa
And bow down to him everyday, to get sacred knowledge.

(S.37)

Vedavyasa, for the sake of the righteous people gave the right meaning to the Vedas by composing "Brahmasutra". That is why the poet prays and bows down to Vedavyasa to obtain knowledge with the help of Mukhyaprana.

In the original Sanskrit text there is a phrase *'gurutamam a-gurum devadevam'.* 'Jeevi' has translated this as 'original guru'. In the original text 'a-guru' means that 'Vyasa is the only Guru to the world'.

Madhvas have a right perception regarding Bhagavan Vedavyasa. This needs to be popuralised and propagated. There are stories in Bhagavata which say that Vedavyasa was not contented with writing Mahabharata and that he was emotionally disturbed after the death

of his son Shukamuni. By reading these things one may miss the divine stature of Vedavyasa. There is another notion that Sri Krishna was the incarnation of God, and Vedavyasa was an Avatara of a Rishi named 'Apantaratama'. But Sri Madhvacharya says in Rig Bhashya:

Hridistho badarayanaha, Omkarapurvika vidyaya prerayatyakhileshvapi sadaiva, brahmane purvamiti Satvata Samhita

(Badarayana (Vedavyasa) who resides in the heart gives prerana to all to get all the Vidyas which begin with "Omkara". He initiates Brahma first says "Satvata Samhita".

V

In Sri Madhva Siddhanta there is no place for Bhakti in the form of hatred. Bhakta is always a lover of God. When he is possessed by an Asura, that Asura hates God and reaches hell. That Bhakta who has a good soul gets liberated by the grace of God. This is an important issue in the "Bhagavata Tatparya Nirnaya" of Sri Madhvacharya. Even to this day this point has not been properly grapsed by the lovers of Puranas. Even the baser sentiments like passion, anger, hatred etc are wrongly considered as tools for God-realization and liberation, as they too can bring about the concentration of mind. But the only means for the attainment of Mukti or liberation is the divine Bhakti in the form of love. That which is premasvarupa and Svanandasvarupa is Bhakti. This divine Svarupananda evolves through innumerable previous births.

Parameshvara bhaktirnama
niravadhika anantanavadya kalyana gunatva
jnanapurvakah
svatmatmiya samasta vastubhyo
aneka gunadhiko
antaraya sahasrenapyapratibaddho
nirantara prema pravahah

(Nyayasudha)

Sri Jayateertha in his "Nyayasudha" explains in an unique way the character of Bhakti. He says that the devotion towards the Supreme Lord means :

It is a continuous flow of love uninterrupted by thousands
of obstacles, which is many a times dearer than one's
own self and other belongings and which has the knowledge
of unlimited, infinite, flawless, auspicious qualities (of God).

The hatred of God cannot become the cause for Mukti (liberation), as such Bhakti is the essence of Mukti and also the intrinsic nature of a soul deserving liberation. Since the followers of Madhva proclaim this principle vehemently, they defy Vishnu-dvesha (hatred towards God) with the same force. In this background the following shloka from Vayustuti should be understood.

Oh Mukhyaprana, the ever young supreme god of gods
You exhibited you valour in the yagna of fist-fight
Krishna's enemy Jarasandha was made a yagna-pashu by you
Lord Vishnu was satisfied by the oblations you offered
Your oblation was much better than Rajasuya and Horse sacrifice
Because you killed Vishnu-haters and offered them to the Lord.

(S-23)

The Yagna in the form of killing Vishnu-dveshi (Jarasandha) pleased Sri Krishna, the Supreme Lord present there, much more than other oblations offered to him through Yagnas like Rajasuya and Ashvamedha says the poet. This is more meaningful to those who understand Madhva Siddhanta. If you treat life itself as a yagna, Vishnu becomes the 'Yagna-bhokta'. "Vishnurvai yajnah", Yajnapati is Vishnu himself. So the hatred of Lord Vishnu is not an ordinary one as compared to the hatred towards one of the 33 crore gods. Those who oppose to accept life as 'Yajna' are leading the life of animals possessing Asuri attitude. This attitude is opposed to life itself. In view of this, Bhima's killing of Jarasandha and Kauravas is considered as a Mahayaga, a great sacrifice. That is why Sri Madhvacharya did not accept Vishnu-dvesha as Bhakti. This is a significant contribution of Sri Madhvacharya to the theory of Bhakti in the world. If the critics of Kannada literature had this understanding, there would not have been a tradition of glorifying the characters Like Ravana and Duryodhana in Kannada literature. Now it is the responsibility of Madhva literary critics to strongly uphold the right attitude and proclaim that such wrong traditions in literature are against the culture of life, Vedic philosophy and the *Yagna-tattva.*

VI

As Srimad Anandateertha interprets mainly the Vedic Philosophy which is the source of all the Upanishads, he gives a new turn to the traditional terms and ideas. He gives more stress to the human way of life.

For example, there is nothing as 'helpless forbearance' when one faces difficulties in life and when the wicked inflict torture and violence. as a brave commander defies all attacks, Vishnu-bhaktas too face all the cruelty and violence in their life and defy them. In this context the following shloka is to be understood.

In your three Avataras of Hanuma-Bhima-Madhva
You faced all tortures given by your enemies
You have all gunas, you are all-knower, all-powerful
You are clean, master of death, and free from bondage
You are protected by Lord Vishnu, you are master of Shankara
You are the delight of the righteous, no wonder in that.

(S-32)

Hanuma, Bhima and Madhva all the three during their life time had to face a lot of torture from their enemies. Ravana set fire to the tail of Hanuman and smashed him with his poweful fist. Indrajit used the most powerful weapon Brahmastra on him. But Anjaneya faced all the attacks without being perturbed and made their efforts futile. But he never endured their attacks helplessly. Similarly Kaurava got Bhima bitten by the serpants, administered poison, attacked him with gada (club) but Bhimasena faced all this with boisterous laughter. Sri Madhvacharya physically faced the wrestlers and defeated them. He debated with stalwarts of Advaita philosophy like Trivikrama Panditacharya and defeated their logical arguments. There is a story regarding a ghatasarpa (cobra) biting Sri Madhvacharya which was turned unsuccessful. The entire library of Sri Madhvacharya was stolen. In all these events one finds Acharya brave and peaceful. Sri Madhvacharya while commeting on a word 'titiksha', used in Bhgavadgita, says that, this word does not simply mean 'forbearing helplessly the dvandvas (the opposites) like *sheetoshna* (hot and cold), but to nullify their effects. Even the Vedic seers faced all the calamities of life, like Dhiras (the brave). In the Vedas the word 'Dhira' has a special significant meaning.

There is a confluence of *Jnana* (knowledge) and *Sankalpa-shakti* (Will-power) in the word *'Dhira'.* In the Buddhiyoga preached by Lord Krishna there is 'Dhira' - awareness which can defy the mighty opponents like Bhishma.

In this background, we should consider the meaning given in "Gitavivruti" by Sri Raghavendra Swami for the word "Titikshasva" used in Bhagavadgita (in a shloka starting with 'Matrasparshastu...II-14) as 'Viphalikuru' (nullify)

Abhimana tyagena tanmatrasparshan
titikshasva viphalikuru

(Casting away the attachments of the body in the form of me and mine, (you) nullify the matrasparshas (the contact of senses with objects which cause pleasure and pain)

Sri Aurobindo in his epic "Savitri" has shown the difference between forbearing pain and the divine power of nullifying pain (p.507)

Unless 'Tattvika Vimarshe' (Philosophical Criticism) as visualised by Bendre takes a firm base in our Kannada literature, it may be difficult to understand rich meaning of words and suggestive thoughts used in poetry like Vayustuti. In such poetry there is a tradition of philosophic suggestive meanings.

Though there are historical facts in the biography of Sri Madhvacharya who is remembered as Poornaprajna, Anumanateertha, Bhavi-Brahma. There are symbolic things in Acharya's life and teachings which are undividedly woven with the historical events. To the reader who does not have this background, one has to provide the meaning of every word and also the suggestive meanings in the works of Acharya to understand the life and teachings of the Acharya. Acharya finds not only continuity (of thought) in the works like Vedas, Upanishads and Brahmasutras, but also finds authority for his 'Akhanda darshana' (perfect philosophy) in Vaishnava Agamas like Pancharatra and Ramayana, Mahabharata, Bhagavadgita, Bhagavata, Puranas.

From the commentaries of Acharya a special teminology has evolved which is used profusely in the Sanskrit works of Sri Trivikrama Panditacharya, Sri Jayateertha, Sri Vysaraja, Sri Vadiraja, and Sri Raghavendrasvami. The same terminilogy is found all through the works

of Haridasas in Karnataka. If critics do not realise the significance of this terminology, and consider them as mere Puranic stories and prayers in praise of gods, they will be at a great loss.

The same thing applies to the readers who want to understand Vayustuti as translated by Jeevi. We have heard of nine 'rasas', but "Sumadhva Vijaya" says that in the life of Sri Madhvacharya there is the experience of 'Kritanta rasa'. Can the Kannada consciousness respond to this "Kritanta rasa' or will it be contented with nine rasas only?

Kalah sa eva samavartata nama yavat
chintakulam vividha sadhukulam babhuva
Vedanta santata kritantarasam na vidmah
shreyolabhemahi katham nu vayam bateti

(Sumadhva Vijaya II - 5)

(When it was time for Vayudeva to be born (as Madhva) many pious people were worried as they said to themselves, "How shall we get Shreyas (benefit) as we are not in a position to understand 'Kritanta rasa' which is all pervading in the Vedas?"

"Sumadhva Vijaya" is a beautiful work of poetry. It holds mirror to Madhva philosophy. The 'Kritanta rasa' mentioned in this work is 1) pervading all through the Vedas, 2) and from such rasa there is shreyas (benefit)

When one reaches Vijnanamaya Kosha, which is beyond, Jnana and Ananda (knowledge and bliss) get harmoniously united. When we say Vijnanamaya Kosha, there the Ananda is in excess. God's bliss and knowledge are identical. In a similar way, the meaning of the word 'Madhu' means Ananda which is obtained by intense knowledge that is experienced by 'Sakhsi' in the form of 'Svarupananda'. 'Ma' means knowledge, 'ta' means 'tati', that means 'Jnana Vishaytva' (madjnana tatiruchyate) 'Mada' means pleasure. Madhura is 'that' which is full of perfect happiness. (For more details refer "Upanishad Prasthana", Volume III, 1990, p. 139-142 published by Akhila Bharata Madhva Maha Mandala, Bangalore)

Poet D. R. Bendre equates MadhuVidya with Rasa theory. Sri Madhvacharya is an embodiment of Adityantargata Madhusvarupa.

I pray Lord Sri Lakshmi-Hayagria who is identical with Sri Rama-Krishna-Vedavyasa, and who is the Anataryami of Sri Hanuma-Bhima-Madhva to bless this work of translation of Sri Vayustuti by Prof. G.V. Kulkarni, to inspire the readers to get interested in 'Kritantarasa' apart from being a *'parayana grantha,* book of recitation. This translation is being published with the blessings of Sri Sri Vishwesha Teertha Swamiji of Pejavar Mutt. I believe this work will lit the lamp of auspicious flame in the Kannada consciousness.

Jeevi has undertaken the work of translation with a spirit of austerity. I do not wish to point out some minor errors which have crept in the process of translation. My intention is to draw the attention of the readers towards the Inspirer of this unique work in the form of knowledge, Bliss and Power.

As this Kannada version of Sri Vayustuti flows like a stream of crystal clear water, it is difficult to imagine the penance and hard work undergone during the process of translation. Those who are familiar with the original Vayustuti know very well the difficulties in understanding the text because of its roaring compounds and hard syntax and stylisitc features. I deem it as Jeevi's adventure of consciousness which has enabled him to succeed in his efforts of translation. What is impossible when the Divine Grace is there? I feel that Srimad Anandateertha himself has blessed the Jeevi couple in this process. I thank 'Kala-Jeevi' couple for giving me an opportunity to associate myself with this work with my introducton to this work. I finally conclude my words with solemn sastanga salutations to Srimad Anadateertha with a quotation from Vayustuti:

Oh Matarishwa, the wind-god, you are the nourishing mother
Protecting father, guiding teacher, a friend-philosopher-guide
Remove the pangs of birth and death, O Lord
Grant me true devotion for Lord Krishna which is free from
Desire, lust and pride and which is ever increasing
Oh the omnipresent, the most revered of the revered.

(S-14)

- Prof. R. G. Kulkarni
(Bangalore)

SRIMADVAYUSTUTI

SRIMANNAKHASTUTI

(Composed by : **Srimadanandateertha)**

1

OM! Adorned with Lakshmi, all pervading Lord Narasimha
How shall I praise you, thy greatness and prowess
Thy nails are dazzling like the Vajra of Indra
Which smashed the elephantine mountains, the demons
Thy nails wipe enemies like lust and erase ignorance
They are ideal for the penance of gods

I eulogise thy nails O Lord Narasimha
Protect the righteous and destroy our enemies.

2

I delved deep into space and time; Vedas,Shastras and Puranas
I couldn't find matter better than thee for songs and prayers
The taste of thy name is unique, it's eighth RASA
Oh Lord of Lakshmi, the ultimate Reality, I chant thy merits
When furious, a wink of thy right eye emits fire of Pralaya
In that fire gods like Brahma, Rudra and Indra burn like moths

You are the creator, protector and Destroyer, the Ommipotent
You are Omniscient, Omnipresent; I remain thy proud Bhakta.

SRI NAKHASTUTI ENDS

SHRIMADVAYUSTUTI BEGINS

(*Composed by :* Sri Trivikrama Panditacharya)

1

OM! Oh Master Anandateertha, you are the Acharya of the three worlds
You have unflinching devotion in the holy feet of Lord Vishnu
Let the holy dust of thy lotus feet gracefully purify us.
Bharatidevi, the goddess of speech, worshipped by the three worlds
With her moon-lit smile showed love, devotion in thy holy feet
Let the dust of thy feet always purge and purify us.

2

The gods got rid of Andha-tamas, the abysmal ignorance
By serving the lotus feet of Guru with enthusiasm, and exuberance
They could know more about God by serving the feet of Acharya
They bowed down and touched the golden paduka of the Guru
Their jewel-studded golden crowns jingled with the paduka and
Produced golden dust; let that dust of Guru's feet protect us.

3

The dust of thy feet can give knowledge and ecstasy to devotees
And redeem them from the cycle of birth, disease and ignorance
I don't have words to praise the dust of thy holy feet;
Who hate gods and harbour evil thought against the Lord,
It has power to send those demons to Andhamtamas, the inferno.
It has also the power to bestow salvation and eternal bliss.

4

One who can show right path in the misleading Kaliyuga
The one worshiped by Chandra-Indra-Ravi and Shesha
The one who is Mantra-siddha, the protector of the devotees
He is none but Madhva, the incarnation of Mukhyaprana
He is designated to the higest position, the would be Brahman
Who can adequately praise this mighty one and his Avataras.

5

I pray Lord Bhima, the incarnation of Wind-God
Whose shoulder ornaments glitter like the rising sun
Who holds the massive club with valour and strength
I also pray Madhva guru, the jewel of the world,
The endeared Paramahamsa of Yogis who illuminates the worlds,
To give me power to praise the trio-Hanuma, Bhima and Madhva.

6

When the devotees suffer from the stress and strain of life
You come to their rescue with a friendly smile and care
Your compassion is an ocean with jewels of wisdom within
You are near Lord Narayana who has the Lakshmi -vatsa mark
We pray you to bestow upon us Jnana, Bhakti and Vairagya
You are the ocean of milk, remove all obstacles and bless us.

7

Oh Lord Mukhyaprana, you are the lord of Bharati
And you are the great Brahma of the next Kalpa
You unite the knot of worldly bondage of your devotees
I fold both my hands and prostrate before thee
You protect me; I am an abode of three miseries
Grant me unshakable devotion in Lord Hari and in you.

8

The earth, betraying the riches of Kings and monarchs
The sky, dominated by the clouds, the sun and the moon
The heaven, the abode of gods, - all these three worlds-
Get created, protected and destroyed by thee, Mukhyaprana.
Those who call our doctrines, 'World is true, soul and God not one',
As false, are like cats in the Yagna who steal the oblations.

9

Those who adore and worship with all devotion
The third incarnation which is worshipped by gods
Will be honoured in the heaven, Vaikunthaloka
They get delightful divine robes and all the comforts
The heavenly servants provide cool breeze with chamaras
Divine damsels will hug them and provide the charms of embrace.

10

Oh Lord Mukhyaprana, you are worshipped by gods like-
Moon, Sun, Shesha, Madana and the King of Gods, Devendra
Your abode Vaikuntha abounds with bewitching dance
Devine damsels provide music which is enchanting
The wind carries the fragrance of Kunda and Mandara flowers
For the blesseds Vaikuntha is the ideal place to reside.

11

The ultimate in knowledge, O Mukhyaprana
Those who hate you and defy your supreme knowledge
Will be sent to Andham Tamas, the lowest of hells
There the stones are hurled at them by thy servants
The stones emit blazing fire and everything boils there
They have in store endless agony, torture and misery.

12

When our Guru meditates deeply on the Lord Sri Hari
Even the heaven-dwellers desire to stay in his vicinity
Those who are disinterested in nectar-like teachings of Acharya
Are middle ones, the householders, who drown in the sea of agony
They will not be sent to the hell like the hostile ones
However, they are deprived of the supreme bliss, Ananda.

13

Your enemies, the advocates of untruth, suffer from
Hunger and thirst as the devils bite them with teeth and jaws.
Vultures pierce and cut them with sword-like beaks
To add torture, they are attacked by sharp weapons, then,
They are thrown into a pond of blood-urine-filth and germs
Vampires suck their blood as they are being thus tortured.

14

Oh Matarishwa, the wind-god, you are the nourishing mother
Protecting father, guiding teacher, a friend-philosopher-guide
Remove the pangs of birth and death, O Lord
Grant me true devotion for Lord Krishna which is free from
Desire, lust and pride and which is ever increasing
Oh the omnipresent, the most revered of the revered.

15

Those devotees who show unflinching devotion in Lord Vishnu
The supreme God, the consort of Sridevi and Bhudevi,
And show devotion in right proportion to other gods like-
Brahma, Vayu, Shiva, Garuda, Rudra, Indra and others
Our master teacher Mukhyaprana will show mercy on them
He will protect them and bless them, that is certain.

16

Oh, prime Guru Mukhyaprana, by the order of Lord Vishnu
You give all comforts to those who desire Mukti, salvation
You rotate the Nityabaddhas in heaven-hell-earth cycle
And to those wicked who are filled with wrong knowledge
You send them to the depths of inferno, the Andhatamisra,
This act of yours is supported by Shrutis and Itihasas.

17

Oh Lord Vayu, I bow down to your first Avatara
I worship Hanuman, the strong and sturdy god
You burn down all the calamities of the devotees
You remove their sin, passion and ignorance
You always show ideal devotion at the feet of Rama
Immortal, celibate, powerful Hanuman, I bow down to you.

18

Oh, Mukhyaprana, how shall I praise your deeds?
In the past you flew from Lanka a thousand miles
To bring the life-saving Sanjeevini from Gandhamana mounts
You lifted the mountain and carried it on your shoulder
You flew through the sky in minutes as everyone saw
You kept it at the feet of Rama and bowed down to him.

19

Oh, Mukhyaprana, the most intelligent and powerful one
As you were treating the affected ones with the Sanjeevini
Your mind was engaged in praising the virtues of Sri Rama
You lifted and threw back the mountain, huge and wide
It reached its place, not a stone was misplaced, all intact
What skill, what strength you possess, O divine Kapi.

20

Wicked Ravana's chest with its golden armour
Was shattered by the blow of your adamentine fist
People wondered, 'How a pond is formed in the golden mount'
The gold bracelet in your wrist glittered and glowed
You are ever ready to obey the orders of Sri Rama
Your fist is strong enough to grant our wishes.

21

You carried Rama's message to Sita who was in Ashokvan
You conveyed her prayer to Sri Rama after your return
You slayed Aksha and other demons who were mighty
Sri Rama was pleased with your performance
He blessed you with the unique Brahma Padavi
As he put his hand on your head with love and admiration.

22

Oh Mukhyaprana, let me praise your deeds as Bhimasena
In Ekachakra-nagari you saved a poor Brahmin family
By killing the demon Bakasura who was a menace there
The citizens heaved a sigh of relief in the death of the demon
Baka's brother Kirmira was also killed by you, the mighty one
You were the master of Kurukula, we bow down to you.

23

Oh Mukyaprana, the ever young supreme god of gods
You exhibited your valour in the yajna of fist-fight
Krishna's enemy Jarasandha was made a yagna-pashu by you
Lord Vishnu was satisfied by the oblations you offered
Your oblation was much better than Rajasuya and Horse-sacrifice
Because you killed Vishnu-haters and offered them to the Lord.

24

You as Bhima have killed enemies by your Gada, the club
Your other two Avataras are Hanuman and Anandateertha
Like a lion you fought in the service of Lord Krishna
Millions were destroyed by you in the Mahabharata war
Only two can describe your valour in the battle
One is Lord Krishna, other is thyselt, I salute both.

25

You are the ocean of prudence, the giver of good knowledge
You were Bhima in the past and your wife was Draupadi
She is Bharatidevi, the goddess of knowledge and the Muse
She stays within us to remove ignorance and darkness
With thy approval she gives us power to compose verse
I pray her to protect me from all the evil spell.

26

Lord Krishna was born to Vasudeva, a Kshatriya king
Vyasa was born to Parashara, a Brahmin Yogi
Vyasa and Krishna are the two faces of the same Avatar
In Kurukula was born Bhima to serve these two Masters
All have glittering bright eyes as white as lotus
All are engaged in the welfare of devotees, I salute.

27

When Bhima went to fetch Saugandhika flower for Draupadi
He was defeated by old Hanuman whose tail he couldn't move
Bhima bowed down to Hanuman, his previous Avatar, Pavaman.
These are just the leelas you have showed to the ignorant
Oh Anandateertha Guru, the wise among the teachers
Your earlier two Avataras had a spell on Ignorant ones.

28

Oh Mukhyaprana, you killed millions of demons
With your mighty Gada when they attacked you with anger
You defeated the champions of wrong knowlege who said
"Brahma is the Reality and the world is but an illusion"
In Bhimavatar you brought Saugandhika to your dear wife
We salute you oh Bhima, the redeemer of all strife.

29

Oh Mukhyaprana with your Bhima-gada you killed demons
One of them was Manimanta a crooked-minded leader
Who took rebirth to take revenge on god Mukhyaprana.
He divised a Shastra whcih said, 'Lord Vishnu was Nirguna'
His treatise was against the dictum of the sacred Vedas
He divided the hearts of the people like a saw.

30

"I am Nirguna, I am Brahaman, the world is an illusion" said he
He postulated an argument which was contrary to the Vedas
People who were in the dark followed him and embraced him
Some enlightened ones left him and chose another path
When the wrong precepts grew like a huge tree of poison
Mukhyaprana took the Avatar of Madhva to destroy that tree.

31

Madhva Guru roared like a lion with his commentaries
The jackals who argued for Mayavada became impotent
Their pride was shattered, they were mortally scared
They thought that it was time to leave the country
They scattered in ten directions, vowed to fight back
As they abused the righteous their faces became black.

32

In your three Avataras of Hanuma-Bhima-Madhva
You faced all tortures given by your enemies
You have all-gunas, you are all-knower, all-poweful
You are clean, master of death and free from bondage
You are protected by Lord Vishnu, you are master of Shankara
You are the delight of the righteous, no wonder in that.

33

Your speech which radiates from the smiling face
Is nothing but nectar to the ears of the devotees
The misery decreases and the joy increases as one listens.
Your face like the full moon removes all doshas in us
Oh Anandateertha Guru you grant us Bhakti and Mukti
When shall I see face forever to my hearts content?

34

You wrote supurb commentary on Vedas and other scriptures
Teach us more about good shastras and wonders of holy works
Because of punya of previous births, right acts, our chitta is pure
We have the power to put forth the arguments with vigour
Erase all the wrong readings and remove our distress
Let us listen to your interpretation forever hereafter.

35

You are royally seated on the jewel-studded throne
Oh Mukhyapranadeva you are designated as next Lord Brahma
You are worshipped by the presiding deities of Vedas-Shastras
In the heaven, celestial damsels dance before your presence
You have the special concert of Gandharvas in gods assembly
Your greatness, your deeds are treasures for the devotees.

36

Caught in the deep ocean of life, peole suffer here
From the cycle of birth and death, thirst and hunger
When righteous people came to you with a solemn request
You in turn prayed Lord whose abode is milky ocean
He incarnated as Vyasa, the son of Sage Parashara and Satyavati
It was not mere body but incarnation of light and knowledge.

37

The blind can't properly select the scattered jewels
The wicked can't fathom the real meaning of the Vedas
The original Guru-Vyasa wrote the Brahma Sutras
To help the righteous to understand the solemn Shrutis.
By the grace of Mukyaprana I pray the sage Vedavyasa
And bow down to him everyday, to get sacred knowledge.

38

You obeyed the orders of Vyasa that were difficult for gods
Carried the burden on your head as a crowning glory and honour
You listened to the prayer of gods and wrote with what ease
Took Avatar to champion the right meaning of the Vedas
You smashed the wrong commentaries of Manimanta, a dasyu
You reaffirmed the truth of the Vedas by "Brahmasutra Bhashya".

39

In Pajaka, a holy place, an abode of Brahmins there
You were born in the house of Madhyageha, a twice-born
You soon became the uncrowned king of the Sanyasins
Went to the Ashram at Badari to get the blessings of Vyasa
Your commentary on the Gita was to fulfil his order
You solved the riddle of Bharata in the 'Bharatartha Prakasha'.

40

Poornaprajna, Oh Anandateertha, my salutations to you
You have been a devotee of the supreme Lord and Lakshmi
And other gods serve you with admiration and devotion
Seeing you and listening to your nectar-like words
Gives more punya than the dip in the holy river Ganga
You remove our fears and bless the righteous, we salute you.

41

I, the son of Subrahmanya suri of the famed Likucha clan
A devotee of the lotus feet of God Keshava and Guru Madhva
Have composed the prayer of Hari-Vayu-Guru which really
Washes the sins, it is a garland of flowers in the form of words
Those who worship the feet of God Keshava and Guru Anandateertha
Can use these flowers and worship them to get redemption.

- Samapti

TRANSLATOR'S WORDS :

I am Kavi 'Jeevi', son of mother Rukmini and father Vithala
And father of Harsha and Raghu, known as Kala-Jeevi
I have translated 'Vayustuti', the song celestial
Written by Trivikrama Panditacharya of Likucha clan
Inspired by the kind words of Swamy Vishwesha Teertha, I did it;
Nay, He got it done, Sri Hari-Vayu-Guru gave the words, I scribed.

- 'Jeevi'

SRIMANNAKHASTUTI

1

OM! Adorned with Lakshmi, all pervading Lord Narasimha
How shall I praise you, thy greatness and prowess
Thy nails are dazzling like the Vajra of Indra
Which smashed the elephantine mountains, the demons
Thy nails wipe enemies like lust and erase ignorance
They are ideal for the penance of gods

I eulogise thy nails O Lord Narasimha
Protect the righteous and destroy our enemies.

2

I delved deep into space and time; Vedas,Shastras and Puranas
I couldn't find matter better than thee for songs and prayers
The taste of thy name is unique, it's eighth RASA
Oh Lord of Lakshmi, the ultimate Reality, I chant thy merits
When furious, a wink of thy right eye emits fire of Pralaya
In that fire gods like Brahma, Rudra and Indra burn like moths

You are the creator, protector and Destroyer, the Ommipotent
You are Omniscient, Omnipresent; I remain thy proud Bhakta.

SRI NAKHASTUTI ENDS

ಆಶೀರ್ವಚನ

ಶ್ರೀ ಜಿ. ವಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು ಮಾಡಿರುವ ಹರಿ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯ ಸುಂದರ ಅನುವಾದವನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ಮಾಧ್ವ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ವಾಯುಸ್ತುತಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮತ್ತು ಅರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಮಾಧ್ವತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದ ಅನುಯಾಯಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಪವಿತ್ರ ಮಂತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಾಯುಸ್ತುತಿಯ ಪಠನವಿಲ್ಲದ ದೈನಂದಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯು ಅಪೂರ್ಣವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಷ ಲಕ್ಷ ಜನರಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ತುಂಬಿದ, ಜೀವನದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಡಮಾಡಿದ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯು ಮಾಧ್ವಜನತೆಯ ಸಂಜೀವಿನೀ ಶಕ್ತಿಯೆನ್ನಬಹುದು.

ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿಯ ಅಪೂರ್ವ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ. ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಲು ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಅಧಿಷ್ಠಾನವನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಂಡು ಆರಾಧಿಸಲು ಅವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಆಸುರೀ ಶಕ್ತಿಯ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರ ಹೃದಯಗಳು ಕಲುಷಿತಗೊಂಡವು. ಕಲುಷಿತವಾದ, ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲವಾದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೂ ಛಿನ್ನಭಿನ್ನವಾಗಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆಸುರೀಶಕ್ತಿಯ ಆಘಾತದಿಂದ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತಗೊಂಡ ರಾಗದ್ವೇಷ ಕಲುಷಿತವಾದ ಈ ದೇವತೆಗಳ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಹೇಗೆ ಗೋಚರನಾಗಬಲ್ಲನು? ತಮ್ಮ ಉಪಾಸನೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರತೀಕವು ದೊರೆಯದೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ಹತಾಶರಾದರು. ಕೊನೆಗೆ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನನ್ನು ಭಗವಂತನ ಪ್ರತೀಕವೆಂದು ಆರಿಸಿ ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕಾಣಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆಸುರೀಶಕ್ತಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ಆಕ್ರಮಣನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವು. ಆದರೆ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನ ಪವಿತ್ರವೂ, ಶಕ್ತಿಯುತವೂ ಆದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಈ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳು ನಡೆಸಿದ ಆಕ್ರಮಣವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಲಿನ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಮಣ್ಣಿನ ಹೆಂಟೆಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದರೆ, ಆ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಏನೂ ಪರಿಣಾಮವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಣ್ಣಿನ ಹೆಂಟೆಗಳೇ ಪುಡಿ ಪುಡಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಅದರಂತೆ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನ ಹೃದಯವನ್ನು ಛಿನ್ನಭಿನ್ನಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಈ ಅಸುರರೇ ನುಚ್ಚುನೂರಾದರು. ಹೀಗೆ ಯಾವುದೇ ಆಸುರೀ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದ ಯಾವುದೇ ಭ್ರಾಂತಿ-ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ಮೊದಲಾದ ಮಾನಸಿಕ ದೋಷಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನ ಪರಿಶುದ್ಧ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಅಖಂಡ ರೂಪವನ್ನು ನಿರಾಂತಕವಾಗಿ ಉಪಾಸಿಸಲು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೆಂದು ವಾಯುದೇವರ ಲೋಕೋತ್ತರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಪನಿಷತ್ತು ವರ್ಣಿಸಿದೆ.

ಈ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನು ಭಗವಂತನ ಅವತಾರ ಕಾರ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ತಾಳಿದನು. ಹನುಮಂತನ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿ, ಭೀಮಸೇನನ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶ ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿ, ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಮೆರೆದನು. ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನ ಮೂಲರೂಪ ಮತ್ತು ಈ ಮೂರು ಅವತಾರಗಳ ಅದ್ಭುತ ಲೀಲೆ ಮತ್ತು ಮಹಾಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಸುಂದರ ಗಂಭೀರ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುವ ಈ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಅದ್ಭುತ ರಮ್ಯ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತದೆ. ಲಲಿತ ಸುಂದರ ದ್ರಾಕ್ಷಾಪಾಕ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ 'ಉಷಾಹರಣ'ವನ್ನು ಬರೆದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ

ಪಂಡಿತರ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖವನ್ನು ವಾಯುಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಕಠಿಣವೆನಿಸಿದರೂ ಸತ್ವ ತೇಜಸ್ಸು, ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಕಬ್ಬು, ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ ಅಥವಾ ನಾರಿಕೇಲಪಾಕ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಈ ಭಕ್ತಿರಸದ ಭವ್ಯ ಕಾವ್ಯವು ಮಾಧ್ವರ ಮಹಾಮಂತ್ರವೆನಿಸಿದೆ. ಪ್ರತಿದಿನದ ಪಾರಾಯಣದ ಜೊತೆಗೆ ಇದರ ಅರ್ಥಗಾಂಭೀರ್ಯವೂ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಲೆಂದು ಶ್ರೀ ಜಿ. ವಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು ಇದನ್ನು ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕನ್ನಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಘನ ಗಂಭೀರವಾದ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಲಲಿತ ಸುಂದರ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಜಿ. ವಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತತೆಯನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ವಾಯುಸ್ತುತಿಯ ನಾರಿಕೇಲಪಾಕವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದ್ರಾಕ್ಷಾಪಾಕವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಮತ್ಕಾರವನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಶಂಸಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ,

ಉತ್ತಪ್ತಾತ್ಯುತ್ಕಟತ್ವಿಟ್ ಪ್ರಕಟಕಟಕಟಧ್ವಾನ.....।

(ವಾಯುಸ್ತುತಿ, ೧೧)

ಈ ಪದ್ಯದ -

ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜ್ಞಾನಿಯೇ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೇ ನಿನ್ನ ದ್ವೇಷಿ ಹಗೆಯು
ಅಂಧ ತಮಸಿನಲಿ ಘೋರ ನರಕದಲಿ ಬೀಳ್ವ ಅದುವೆ ದಿಟವು
ಕಲ್ಲು ಕಲ್ಲಿಗೆಽ ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆಯೆ ಖಟಖಟಲ್ ಮಿಂಚು ಬರಲು
ಬೆಂಕಿ ಕಿಡಿಯು ಧಗಧಗಿಸಿ ಉರಿಯುತಽ ಸುತ್ತ ಕುದಿಯುತಿರಲು
ನಿನ್ನ ಕಿಂಕರರು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡದೆ ಎಸೆಯುವರು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ
ಗಾಸಿಗೊಳ್ಳುವರು ನಿನ್ನ ವೈರಿಗಳು ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಯಿಂದ.

ಎಂಬ ಸುಂದರ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಾಧ್ವ ವಾಙ್ಮಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು ನೀಡಿದ ಈ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ನಾವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹರಿವಾಯುಗಳು ಇವರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ. ಇವರಿಂದ ಇಂತಹ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇತಿ ಸಪ್ರೇಮ ನಾರಾಯಣ ಸ್ಮರಣೆಗಳು
ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥರು
ಶ್ರೀ ಪೇಜಾವರ ಅಧೋಕ್ಷಜ ಮಠ
ಜಗುದ್ಗುರು ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾನ
ಉಡುಪಿ - 576 101

ಲೇಖಕನ ನುಡಿ

ಶ್ರೀ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ವಾಚಕರ ಮುಂದೆ ಇಡಲು ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾನು ಈ ಮೊದಲೇ ಬರೆದ ಶ್ರೀ ನೃಸಿಂಹಸ್ತುತಿಯ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅನುವಾದವನ್ನು ಯತಿವರೇಣ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿದಾಗ, ಅವರು ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿ, ''ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ, ಇದನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ನಾವು ಪ್ರಕಾಶನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು!'' ಎಂಬ ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದರು. ''ಮತ್ತೇನು ಬರೆಯಬೇಕು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿರಿ'' ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದಾಗ, ''ಹರಿ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸಬೇಕು. ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿದೆ, ಅವಶ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಹುದು'' ಎಂದರು.

ಸೋಮವಾರ, 24-10-1994ರಂದು (1916 ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆ, ಭಾವನಾಮ ಸಂವತ್ಸರ, ಆಶ್ವಿನ ಕೃಷ್ಣ ಪಂಚಮಿ) ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ದಿನ 'ನಖಸ್ತುತಿ' ಯ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕ ಅನುವಾದಿಸಿದೆ. ಮುಂದೆ ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕ ಅನುವಾದಿಸಿದೆ. ನಂತರ ಆರು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ನಾಲ್ಕು ಶ್ಲೋಕಗಳ ಅನುವಾದ ಮಿತ್ರ ಆರ್. ಜಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದೆ. ಅವರು ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು ಕೆಲಸವನ್ನು ಬೇಗ ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಲು ಉತ್ತೇಜಿಸಿದರು. ಅಭ್ಯಾಸಪೂರ್ಣ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯಲು ಕೂಡ ಒಪ್ಪಿದರು.

ಶನಿವಾರ 22-4-1995ರಂದು (ಯುವನಾಮ ಸಂವತ್ಸರ, ಚೈತ್ರ ಕೃಷ್ಣ ಸಪ್ತಮಿ) ಮುಂಜಾನೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದೊಡನೆಯೇ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯ ಅನುವಾದ ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ. ಪ್ರತಿದಿನ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕ ಅನುವಾದಿಸಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆ, ನಲವತ್ತು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಲು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರ ನನ್ನ ಅರ್ಧಾಂಗಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವಳೆಂದಳು, ''ಪೂರ್ತಿಯಾದೊಡನೆ ನಾವು ಯಲಗೂರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರಾಣದೇವರ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯೋಣ''. ನಾನು ಸಮ್ಮತಿಸಿದೆ. ಅಂದು ಸಂಜೆ ಪಂ॥ನಾಗರಹಳ್ಳಿಯವರ ಮನೆಗೆ ನಾವು ಪ್ರವಚನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆವು. ಅಂದು ನಮಗೆ ಯಲಗೂರಿಂದ ಬಂದ ಪ್ರಸಾದ ಹಾಗೂ ಫೋಟೋ ದೊರೆತವು. ಇದು ಯೋಗಾಯೋಗ. ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣದೇವರು ನಮ್ಮ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ದೈವೀಸಂಕಲ್ಪದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಿದಂತೆ ಕಂಡಿತು.

ಜೂನ್ ಒಂದನೆಯ ತಾರೀಖಿಗೆ (ಗುರುವಾರ) ನನ್ನ ಅನುವಾದ ಪೂರ್ತಿ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಮಿತ್ರ ಆರ್.ಜಿ. ಅವರಿಗೆ, ಹಿರಿಯ ಹಿತೈಷಿ ಗಣಾಚಾರ್ ಲಕ್ಷ್ಮಣ್‌ರಾಯರಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಯಲಗೂರು ಪ್ರಯಾಣದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದೆ. ನನ್ನ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಜೂನ್ 9ರಂದು (ಏಕಾದಶಿ) ಯಲಗೂರು ತಲುಪಿದೆ. ಮರುದಿನ ಶನಿವಾರ. ದ್ವಾದಶಿಯಾಗಿತ್ತು. ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಬಂದೆವು. ಪಂಚಾಮೃತ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸಿದೆವು. ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಅನುವಾದದ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿದೆ. ಶ್ರೀಯಲಗುರೇಶನ ಫೋಟೋ ತೆಗೆದೆ. ಅದು ಮುಖಪುಟದ ಮೇಲೆ ಇದೆ.

ಅಗಸ್ಟ್-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸುಯೋಗ ಕಾಯ್ದಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂಬೈ ಆಗಮಿಸಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಸೋದರಳಿಯ ಚಿ. ತಿರುಮಲನಿಂದ ಪತ್ರ ಬಂತು. ಶ್ರೀಗಳು ನನ್ನ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಓದಿದರು. ಮಹತ್ವದ ಕೆಲವು ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು. ನನ್ನ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ತಿದ್ದಿದೆ. ಶ್ರೀಗಳು ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬಿಡುವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಆಶೀರ್ವಚನ ಬರೆದು ಕಳಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, **ಆನಂದತೀರ್ಥ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ** ಮುಖಾಂತರ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಾಡಲು ಮುಂದೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕತರ ಅನುಗ್ರಹ ತೋರಿದ್ದಾರೆ.

ನಾನು ಅನುವಾದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದಾಗ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವನ್ನು ಸ್ವತಃ ಶ್ರೀಗಳೇ ನೋಡಿದ್ದರು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅನುವಾದವನ್ನು ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳಾದ ಡಾ। ಬಿ. ಎನ್. ಕೆ. ಶರ್ಮಾ ಓದಿದರು, ಒಂದೆರಡು ಮಹತ್ವದ ತಿದ್ದುಪಡೆ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಮಿತ್ರ ಆರ್.ಜಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು ಬರೆದ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿದರು. ಅದರ ಪೂರ್ತಿ ಅನುವಾದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿದರು. ನನ್ನ ಅನುವಾದದ ಬಗ್ಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮಾತನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟರು. ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಮಟ್ಟದ 'ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ'ಯು ಈ ವರ್ಷ ರಾಯಚೂರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಾಧ್ವ ಸಮ್ಮೇಲನದಲ್ಲಿ ಡಾ। ಬಿ. ಎನ್. ಕೆ. ಶರ್ಮಾ ಅವರಿಗೆ ದೊರೆತದ್ದು ನಮಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆನಂದವನ್ನು ತಂದಿದೆ.

ಶ್ರೀ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಲು ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದುದಲ್ಲದೆ, **ಆನಂದತೀರ್ಥ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ** ಪರವಾಗಿ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶನಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯ ನೀಡಿದ **ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥ ಸ್ವಾಮಿಜಿಯವರಿಗೆ** ನನ್ನ ಅನಂತ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಮಾಧ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಅರಗಿಸಿ ಕುಡಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಆದ್ಯಸ್ಥಾನ ಪಡೆದವರೂ, ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್‌ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಬರೆದು ಜಗತ್ತಿಗೇ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪರಿಚಯ ನೀಡಿದ ಡಾ। ಬಿ. ಎನ್. ಕೆ. ಶರ್ಮಾ ಅವರು ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮಾತು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞ.

ವಿದ್ವತ್‌ಪೂರ್ಣ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದ ಮಿತ್ರ ಆರ್.ಜಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಸತ್ಯಧ್ಯಾನ ವಿದ್ಯಾಪೀಠದ ಕುಲಪತಿಗಳಾದ ಪಂ। ವಿದ್ಯಾಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ ಮಾಹುಲಿಯವರು ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಸ್ತುತಿಯ ಅನುವಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದಂತೆ, ಶ್ರೀ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯ ಅನುವಾದಕ್ಕೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ನೀಡಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠವನ್ನು ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಗಣಕ-ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞ.

ನನ್ನಿಂದ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊರತರಬೇಕೆಂದು ನನಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಆಸೆ ಪಟ್ಟವರು ಇಬ್ಬರು. ನನ್ನ ಅರ್ಧಾಂಗಿ ಸೌ।ಕಲಾದೇವಿ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಸೋದರಳಿಯ ಚಿ. ತಿರುಮಲ (ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞ ವಿದ್ಯಾಪೀಠದ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ). ಈ ಕೃತಿಯಿಂದ ನನಗೆ ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ಪುಣ್ಯಫಲದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೂ ಸರಿಯಾದ ಪಾಲಿದೆ.

ನನ್ನ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅನುವಾದ ಓದಿ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಡಾ। ಕೆ. ಎಸ್. ಶರ್ಮಾ, ಡಾ। ಎಮ್. ಎಮ್.ಜಾನ್, ಪ್ರಾ। ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ರಾವ್, ಡಾ। ಸುಧೀಂದ್ರ ಭವಾನಿ; ನನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥೆ ವಹಿಸಿದ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಎನ್. ಕೆ. ಜೋಗಳೇಕರ, ಎಲ್.ಬಿ. ಗಣಾಚಾರಿ, ಡಾ। ವಾಮನ ಬೇಂದ್ರೆ; ಪುತ್ರರಾದ ಚಿ. ರಾಘವೇಂದ್ರ, ಚಿ. ಹರ್ಷವರ್ಧನ; ನನ್ನ ಬಂಧುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಸ್. ರಾಮರಾವ್, ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ರಾವ್ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಶ್ರೀ ಜಯಧೀರ ರಾವ್ ಇನಾಂದಾರ; ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಶೂರ್ಪಾಲಿ ಪವಮಾನಾಚಾರ್, ಶ್ರೀ ವಿಜಯೀಂದ್ರ ಗುಡಿ - ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮುದ್ರಿಸಿದ ನವೀನ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್‌ನ ಮಾಲೀಕರಾದ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಚಿರಂಜೀವಿ ಕಿರಣ್ ಶೆಟ್ಟಿ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞ.

-'ಜೀವಿ' ಕುಲಕರ್ಣಿ
ಮುಂಬಯಿ.

ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆ 1918,
ಧಾತೃನಾಮ ಸಂವತ್ಸರ
ಚೈತ್ರಶುದ್ಧ ಪ್ರತಿಪದಾ,
ಬುಧವಾರ, 20-3-96

ಫಲಶ್ರುತಿ

ವಾಯುಸ್ತುತಿಯ ಪಾರಾಯಣದ ಮಹತ್ವವೆಂದರೆ ಅದರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶ್ಲೋಕದ ಪಾರಾಯಣಕ್ಕೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಫಲವಿದೆ. ಅದರ ವಿವರ ಇಂತಿದೆ.

ಕ್ರ. ಸ.	ಶ್ಲೋಕಗಳು		ಫಲಶ್ರುತಿ
೧ ೨	ಪಾಂತ್ವಸ್ಮಾನ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ }	.....	ಸಕಲಾನಿಷ್ಟನಿವಾರಣ
೧	ಶ್ರೀಮದ್ವಿಷ್ಣ್ವಂಘ್ರಿ	.....	ವಾಕ್ಪಟುತ್ವ - ವಿದ್ಯಾಸಿದ್ಧಿ
೨	ಉತ್ಕಂಠಾಕುಂಠ	.....	ಯಜ್ಞಸಿದ್ಧಿ - ಪ್ರಜ್ಞಾಪ್ರಾಪ್ತಿ
೩	ಜನ್ಮಾಧಿವ್ಯಾಧ್ಯುಪಾಧಿ	.....	ವ್ಯಾಧಿಪರಿಹಾರ
೪	ಅಸ್ಯಾವಿಷ್ಕರ್ತುಕಾಮಂ	.....	ಜಪಸಿದ್ಧಿ - ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿ
೫	ಉದ್ಯದ್ವಿದ್ಯುತ್	.....	ಪರಾಕ್ರಮಸಿದ್ಧಿ, ಶತ್ರುನಾಶ
೬	ಸಂಸಾರೋತ್ತಾಪ	.....	ಸ್ನೇಹಸಿದ್ಧಿ, ಸಂತಾಪನಾಶ
೭	ಮೂರ್ಧನ್ಯೇಷೋಽ	.....	ಬಂಧಮೋಕ್ಷ- ಸ್ವಲಾಭ
೮	ಸಾಭ್ರೋಷ್ಣಾಭೀಶು	.....	ಉನ್ಮಾದನಿವೃತ್ತಿ
೯	ಯೇಽಮುಂ ಭಾವಂ	.....	ಸ್ತ್ರೀವಶ
೧೦	ಆನಂದಾನ್ಮಂದಮಂದಾ	.....	ಸಂತಾನ - ಸುಖಪ್ರಾಪ್ತಿ
೧೧	ಉತ್ಪ್ರಾತ್ಯುತ್ಕಟತ್ವಿಟ್	.....	ಶತ್ರುವಶ
೧೨	ಅಸ್ಮಿನ್ನಸ್ಮದ್ಗುರೂಣಾಂ	.....	ಹರಿಧ್ಯಾನ, ಕ್ಲೇಶನಿವಾರಣ
೧೩	ಕ್ಷುತ್ಕ್ಷಾಮಾನ್	.....	ಬಾಧಾ - ದಾರಿದ್ರ್ಯ ನಾಶ
೧೪	ಮಾತರ್ಮೇ	.....	ಹರಿ - ಪಿತೃಭಕ್ತಿ, ಜನವಶ
೧೫	ವಿಷ್ಣೋರತ್ಯುತ್ತಮ	.....	ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿ, ವಿಷ್ಣುಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿ
೧೬	ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ್ಮುಕ್ತಿಭಾಜಃ	.....	ಮೋಕ್ಷಸಾಧನ
೧೭	ವಂದೇಽಹಂ ತಂ	.....	ಪೌರುಷಸಿದ್ಧಿ
೧೮	ಪ್ರಾಕ್ಪಂಚಾಶತ್	.....	ಔಷಧಸಿದ್ಧಿ - ವೀರ್ಯಸಿದ್ಧಿ
೧೯	ಕ್ಷಿಪ್ತಃ ಪಶ್ಚಾತ್	.....	ಸ್ಥಿರಪ್ರಯೋಜನ

ಕ್ರ. ಸ.	ಶ್ಲೋಕಗಳು		ಫಲಶ್ರುತಿ
೨೦	ದೃಷ್ಟ್ವಾದುಷ್ಟಾಧಿಪೋರಃ	.....	ಸಂಗ್ರಾಮಜಯ, ಶತ್ರುನಾಶ
೨೧	ದೇವ್ಯಾದೇಶಪ್ರಣೀತಿ	.....	ಅಸಾಧ್ಯಸಿದ್ಧಿ, ಶತ್ರುಪರಾಜಯ
೨೨	ಜಘ್ನೇ ನಿಘ್ನೇನ	.....	ವಿಘ್ನನಾಶ
೨೩	ನಿರ್ಮೃತ್ಯನ್ನತ್ಯಯತ್ನಂ	.....	ಯುದ್ಧಸಂಹನನ
೨೪	ಕ್ಷ್ವೇಲಾಕ್ಷೀಣಾಟ್ಟಹಾಸಂ	.....	ರಾಜ್ಯಲಾಭ
೨೫	ದ್ರುಹ್ಯಂತೀಂ	.....	ವಾಕ್ಪಟುತ್ವ
೨೬	ಯಾಭ್ಯಾಂ ಶುಶ್ರೂಷು	.....	ಗುರುಸೇವಾ ಸಂಘಟನ
೨೭	ಗಚ್ಛನ್ ಸೌಗಂಧಿಕಾರ್ಥಂ	.....	ಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿ
೨೮	ಬಹ್ವೀಃಕೋಟೀರಟೀಕಃ	.....	ಮಿಥ್ಯಾಪವಾದ ಪರಿಹಾರ
೨೯	ದೇಹಾದುತ್ಕ್ರಾಮಿತಾ	.....	ಜನವಶ - ರಾಜವಶ
೩೦	ತದ್ದುಷ್ಪ್ರೇಕ್ಷಾನುಸಾರಾತ್	.....	ಪ್ರತಿವಾದಿಜಯ
೩೧	ಆಕ್ರೋಶಂತೋ	.....	ಶತ್ರುಭೂತೋಚ್ಚಾಟನ
೩೨	ತ್ರಿಷ್ವಪ್ಯೇವಾವತಾರೇಷು	.....	ಅಪಮೃತ್ಯುಪರಿಹಾರ
೩೩	ಉದ್ಯನ್ಮಂದಸ್ಮಿತ	.....	ರೂಪಲಾವಣ್ಯ ಲಾಭ
೩೪	ಪ್ರಾಚೀನಾಚೀರ್ಣ	.....	ವಿಚಕ್ಷಣತಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ವಿದ್ಯಾ ಸಂರಕ್ಷಣ
೩೫	ಪೀಠೇ ರತ್ನೋಪಕ್ಲೃಪ್ತೇ	.....	ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ
೩೬	ಸಾನುಕ್ರೋಶೈರಜಸ್ರಂ	.....	ವೈರಾಗ್ಯಸಿದ್ಧಿ
೩೭	ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತಂ	.....	ಅದೃಶ್ಯತ್ವಪ್ರಾಪ್ತಿ-ಅದೃಷ್ಟ ವಸ್ತುದರ್ಶನ
೩೮	ಆಜ್ಞಾಮನ್ಯೈರಧಾರ್ಯಾಂ	.....	ರಾಜಬಂಧ ಪರಿಹಾರ
೩೯	ಭೂತ್ವಾ ಕ್ಷೇತ್ರೇ	.....	ಸಂತಾನ ಪ್ರತಿಬಂಧನ ನಿವೃತ್ತಿ
೪೦	ವಂದೇ ತಂ ತ್ವಾ	.....	ಪ್ರಮೋದಸಿದ್ಧಿ
೪೧	ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾಖ್ಯಸೂರೇಃ	.....	ದಿಗ್ಬಂಧನ, ಗ್ರಹ-ರಾಜ-ವ್ಯಾಘ್ರಾದಿಗಳ ಭಯ ನಿವಾರಣ, ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿ

ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮಾತು

(ಮೂಲ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಿಂದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ)

ಶ್ರೀ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸ್ತೋತ್ರ ಹರಿವಾಯುಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಅನುವಾದಿಸಿದ, ನನ್ನ ನಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಪ್ರೊ. 'ಜೀವಿ' ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಲು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯ ಮೊದಲು ಮತ್ತು ಕೊನೆಗೆ ಪಠಿಸಲು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರೇ ಅಸಹ್ಯವೀರ್ಯ ಅವತಾರಿ ನರಸಿಂಹನ ನಖಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಎರಡು ಪ್ರಭಾವಕಾರಿಯಾದ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನ ಈ ಕೃತಿಗೆ (ವಾಯುಸ್ತುತಿಗೆ) ತಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಧ್ವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪಠಣ–ಸ್ತೋತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠ ಮಾಧ್ವನ ದೈನಂದಿನ ಪೂಜೆಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯವಾದ ಅಂಗಗಳೆಂದರೆ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರೇ ರಚಿಸಿದ 'ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರ' ಹಾಗೂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರು ರಚಿಸಿದ 'ವಾಯುಸ್ತುತಿ'. ಮಧ್ವಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಗುರುಶಿಷ್ಯರು ಬರೆದ ಎರಡೂ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಭಾವಕಾರಿಯಾಗಿವೆ, ಗೌರವಾದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿವೆ.

ವಾಯುಸ್ತುತಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನ ಮೊದಲ ಮಗನಾದ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ಮೂರು ಅವತಾರ ಲೀಲೆಗಳ ಸಂಸ್ಮರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದು, ಹನುಮ, ಭೀಮ ಹಾಗೂ ಮಧ್ವರು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿರುವ ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಗತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ದೈವೀ ಸಂಕಲ್ಪದ ಸಾಧನರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರ ಪುತ್ರರಾದ ನಾರಾಯಣ ಪಂಡಿತರು ಬರೆದ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರ ಅಪ್ರತಿಮ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ, ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರೊಡನೆ ಕಾಸರಗೋಡಿನ ಕುಡಿಲ್ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ (ಈಗ ಕೇರಳದಲ್ಲಿದೆ) 15 ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಡೆಸಿದ ಸುದೀರ್ಘ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥದ ರೋಮಾಂಚಕಾರಿ ವರ್ಣನೆ ಬರುತ್ತದೆ; ಈ ಚರ್ಚೆಯ ನಂತರವೇ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರು ಅದ್ವೈತ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಮಾಧ್ವ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಒಲಿದರು. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರ ಈ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ನಂತರವೇ ಆಚಾರ್ಯ ಮಧ್ವರು ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರ ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ಣ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಮೇರುಕೃತಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳ ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಛಂದೋಬದ್ಧವಾಗಿ ಬರೆದರು.

ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಥಮ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ತಿವಿಕ್ರಮರನ್ನು ಕೇಳಲಾಯ್ತು. ಇದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕೃತಿ 'ತತ್ತ್ವಪ್ರದೀಪ'. ವಾಯುದೇವರ ಮೂರು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿ ಬರೆದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯು 'ತತ್ತ್ವಪ್ರದೀಪ'ದ

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಉಡುಪಿಯ ಕೃಷ್ಣಮಠದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜೆ ನಡೆದಾಗ, ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಹೊರಗಿನ ಗವಾಕ್ಷದ ಕಿಂಡಿಯಿಂದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ಮೂರೂ ಅವತಾರಗಳ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಯಿತೆಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಆಗಲೇ ವಾಯುಸ್ತುತಿ ಶ್ಲೋಕಗಳು ವರ್ಷಾಧಾರೆಯಂತೆ – ಹರಿದು ಬಂದವಂತೆ! ಈ ಅಮೃತ ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹೀಗಿದೆ.

ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲ ಕೃತಿಯ ಬದಲಾಗಿ ಅನುವಾದವು ನಿಲ್ಲಲಾರದು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಕವಿ ಕುಲತಿಲಕರಾದ, ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಪರಮ ಶಿಷ್ಯರೂ, ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಆದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರ ಶೈಲಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು, ಅವರ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಹರಿವ ವಾಗ್‌ವೈಭವ, ಉತ್ತುಂಗ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರತಿಮೆ–ಪ್ರತೀಕಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದಿಡುವುದು, ಬಿತ್ತರಿಸುವುದು ಇತರರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ 'ಜೀವಿ'ಯವರು ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ತಿರುಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿಗೌರವಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ; ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಚಿತ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಕಾವ್ಯಮಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಓದುಗರಿಗೆ ಹಂಚುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯರಸ, ಜ್ಞಾನರಸ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿ ರಸಗಳನ್ನು ಉಣಬಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮ ಯಶವನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುಬಹುದು.

ಪ್ರೊ. ಆರ್. ಜಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರ ಮುನ್ನುಡಿಯು ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ದಿವ್ಯತತ್ತ್ವಗಳ ಬಹುಮುಖಗಳ ಮೇಲೆ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಆನಂದ ತಾರತಮ್ಯ, ಕೆಡಕಿನ ಪ್ರತಿರೋಧ, ದ್ವೇಷಭಕ್ತಿಯ ತಿರಸ್ಕಾರ, ಸಗುಣ ನಿರ್ಗುಣ ಸಮನ್ವಯ; ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮಯೋಗವನ್ನು ಜಗದೊಡೆಯ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಸಮನ್ವಯ ಸಾಧಿಸಿದ ಭೀಮಸೇನನ ಮಾದರಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಾನ ನೀಡುವುದು ಮುಂತಾದುವುಗಳ ಮೇಲೆ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಪ್ರೊ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರ ಸತ್ವಪೂರ್ಣ ಅವಲೋಕನದಿಂದ ವಾಚಕರು ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು, ವಾಯುಸ್ತುತಿಯ ಸಂದೇಶದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಡಾ। ಬಿ.ಎನ್. ಕೆ. ಶರ್ಮಾ

(ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಿಂದ ಗೌರವಿತರು)

ಮುನ್ನುಡಿ

ಜೀವಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವೋತ್ತಮ ಗತಿ

ಉದಯಿಸೆಲೆ ಹೃದಯಗಹ್ವರದಿಂದ ಮೇಲ್ಬೀರ
ಆನಂದತೀರ್ಥದಲಿ ಮಿಂದ ಮಧ್ವ ಅಪಾರ

- ದ. ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ (ಅರಳು-ಮರಳು. ಪು. 180)

A supramental principle and its cosmic operation once established permanently on its own basis, the intervening powers of Overmind and spiritual Mind could found themselves securely upon it and reach their own perfection; they would become in the earth-existence a hierarchy of states of consciousness rising out of Mind and physical life to the supreme spiritual level.

- Sri Aurobindo
(The Life Divine P. 963)

ಅತಿಮಾನಸ (ವಿಜ್ಞಾನಮಯ ಕೋಶದ) ತತ್ವವು ಮತ್ತು ಅದರ ವಿಶ್ವಕಾರ್ಯವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಬುನಾದಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸಲ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದರೆ, ಅಧಿಮಾನಸ ಸ್ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಅಪರೋಕ್ಷೀಕೃತ ಮನಸ್ಸುಗಳ ಮಧ್ಯಂತರ ಶಕ್ತಿಗಳು ಅದರ ಮೇಲೆ (ಅತಿಮಾನಸದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ) ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ; ಅವು ಭೂಮಿಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ತರತಮ ತತ್ವಗಳಾಗಿ, ಭೌತಿಕ ಜೀವನದಿಂದ ಪರಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯವರೆಗೆ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

- ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರು (ದಿ ಲೈಫ್ ಡಿವೈನ್)

ಸಾ ವಾ ಏಷಾ ದೇವತೈತಾಸಾಂ ದೇವತಾನಾಂ ಪಾಪ್ಮಾನಂ
ಮೃತ್ಯುಮಪಹತ್ಯಾಥೈನಾ ಮೃತ್ಯುಮತ್ಯವಹತ್

- ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕ ಉಪನಿಷತ್ (1.3.11)

ಆ ಈ (ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ) ದೇವತೆಯು ಈ (ವಾಗಾದಿ) ದೇವತೆಗಳ ಪಾಪರೂಪವಾದ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಇವರನ್ನು ಮೃತ್ಯುವಿನ ಆಚೆಗೆ ಒಯ್ದನು. ಅವರವರ ದಿವ್ಯ ಲೋಕಗಳ ಒಡೆತನವಿತ್ತನು.

- ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕ ಉಪನಿಷತ್

1

ಪ್ರೊ। ಜಿ.ವಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರ ('ಜೀವಿ'ಯವರ) ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಕಾವ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆಗಳ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂತಸ್ಸಾಧನೆಯ ಪ್ರಕಾಶವುಂಟು.

ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸಬಲ್ಲ ಜೀವಿ, ಮುಂಬಯಿಯಂತಹ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೆ, ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಸಂಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಉಪಾಸನಾ ಮಾರ್ಗದ ಅಕುಟಿಲ ಭಾವ ಲಹರಿಯ ಸ್ಫುರಣ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರ ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹ ಸ್ತುತಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ವಾಯುಸ್ತುತಿಗಳ ಪ್ರಖರ ದರ್ಶನ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸಲು ತೊಡಗಿ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಸಾಹಸವನ್ನೇ ಸಹಜ ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯರಂಗದ ಭಾಗ್ಯವೂ ಹೌದು. ಈ ಸಹಜ ಕವಿಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಋಗ್ಭಾಷ್ಯ, ಅನುವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಅಣುಭಾಷ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸರ ಹರಿಕಥಾಮೃತ ಸಾರವು, ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ- ಕಾವ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ. ಆಗ ಮಾಧ್ವದರ್ಶನದ ಶಕ್ತಿಸಂಪದವು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ತೇಜಸ್ವಿ ಅಂತಸ್ಸತ್ವವಾಗುವುದು. ಶ್ರೀ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯ ಕನ್ನಡಾನುವಾದವು ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿದೆ.

ವಾಯುಸ್ತುತಿಯು ಭಾವೋದ್ರೇಕದ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಲಹರಿಯಲ್ಲ. ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಶ್ರವಣ, ಮನನ, ನಿದಿಧ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ಆಧುನಿಕ ಜೀವನ ಗತಿಗೇ ಹೊಸ ತಿರುವು ಕೊಡಬಲ್ಲ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪಿನ ದ್ರಷ್ಟಾರ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು, ವಾಯುಸ್ತುತಿಯ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಸ್ನೇಹಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪುರಶ್ಚರಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ವೇದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ, ಮಾತರಿಶ್ವ, ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ, ಆಖಿಣಾಶ್ಮ, ಜೇಷ್ಠ, ಶ್ರೇಷ್ಠ, ವಸಿಷ್ಠ - ಎಂದೆಲ್ಲ ದರ್ಶಿತವಾದ ವಿಜ್ಞಾನಮಯ ಪುರುಷನು ಕೇವಲ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಲ್ಪನಾ ವಿಲಾಸವಲ್ಲ. ಈ ದಿವ್ಯ ವಾಯು ತತ್ವವು ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಹಾಗೂ ಬಳಿತ್ಥಾ ಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಹನುಮ, ಭೀಮ, ಮಧ್ವ ದರ್ಶನವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಮಾಧ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಿದೆ. ಈ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದಿಂದ, ಹನುಮ, ಭೀಮ, ಮಧ್ವ ರೂಪಗಳ ಹಿಂದೆ ಇರುವ, ರಾಮ,ಕೃಷ್ಣ, ವೇದವ್ಯಾಸ ಅವತಾರ ರಹಸ್ಯವೂ ಈ ಅವತಾರಗಳ ಹಿಂದಿನ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಹಯಗ್ರೀವ ಉಪಾಸನೆಯೂ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಹಯಗ್ರೀವ ಉಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ವೇದಗಳ ಮಧು ವಿದ್ಯೆ ಪ್ರಕಾಶಗೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣೋಪಾಸನೆಯ ತಿರುಳಿನ ಮಾತು. ಇದು ಬರಿ ಥಿಯಾಲಜಿ- ಪೌರಾಣಿಕ ದೇವತಾವಾದವಲ್ಲ.

ಅಹಂಕಾರದ ಜಡಬುದ್ಧಿಯಾಚೆಗೆ ಜೀವಭಾವವುಂಟು. ಜೀವಿಯು, ಜೀವೋತ್ತಮನಿಗೆ - ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನಿಗೆ - ಶರಣಾಗತನಾದಾಗ, ಜೀವವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಭಗವದಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡು ಭಗವತ್ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗುವನು.

2

ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಶ್ರೀಮಧ್ವರ ಜೀವನ ದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಡಗಿದ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದೇ ಒಂದು ಜ್ಞಾನಯೋಗ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜೀವಿಯವರ ಕನ್ನಡ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ, ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತ ಪ್ರಥಮ ಪದ್ಯವನ್ನೇ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

||ಓಂ|| **ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಪಾದದಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಟ್ಟ ಆನಂದತೀರ್ಥ ಗುರುವೆ**
ಮೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯ ಪದವಿ ಪಡೆದಂಥ ಖ್ಯಾತ ಪ್ರಭುವೆ
ತವಪಾದ ಪದ್ಮರಜ ನಮ್ಮ ಪಾವನಿಸಿ ಪೊರೆಯಬೇಕು ವಿಭುವೆ.
ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಪೂಜ್ಯ ಭಾರತಿಯು ರಮಣಿ ಶರದಿಂದು ನಗೆಯ ಬೀರಿ
ತವಪಾದ ಪದ್ಮದಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಭಕ್ತಿ ತೋರಿದಳು ಬಳಿಗೆ ಸಾರಿ
ಆ ವಂದ್ಯ ಚರಣಗಳ ಹೊಳೆವ ಧೂಳಿ ಪಾವನಕೆ ಸುಲಭ ದಾರಿ. (ಪ.1)

'ಆನಂದತೀರ್ಥ' ಎಂಬ ನಾಮವು ಮಧ್ವರಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಹೆಸರು. ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂಥ ಆನಂದ ಮೀಮಾಂಸೆ ಬೇರೆಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಆನಂದ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರೆ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶಾಶಾಸ್ತ್ರದ ಸತ್ವವೇ ಮೂಲಭೂತ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುವುದು. ಭಾರತೀಯ ರಸಸಿದ್ಧಾಂತದ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ಗೋಚರಿಸುವವು. ಕಾವ್ಯದ ಮೇಲ್ಮೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಆನಂದ ಪ್ರತೀತಿಯ ಮೇಲ್ಮೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ತಮ್ಮ ''ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪ'' ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ (ಪು.214) ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಳುವ 'ಆನಂದ ತಾರತಮ್ಯ' ವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸದೆ 'ಆನಂದ ಪ್ರತೀತಿಯ ಮೇಲ್ಮೆ'ಯನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಆನಂದವು 'ತೀರ್ಥ'ವಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ವೇದದ ಮಧುವಿದ್ಯೆ, ಸಾಕ್ಷಿಗೋಚರವಾಗುವ 'ಮಧ್ವ' ಎಂಬ ಜ್ಞಾನಾನಂದ, ಕಾವ್ಯದ 'ರಸ' ತತ್ವಗಳ ಸಂಬಂಧವೇನು? ಈ ವಿವೇಚನೆಗೆ ಮಾಧ್ವ ಪಂಡಿತರೇ ಮುಂದಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

'ಸುಮಧ್ವ ವಿಜಯ'ವು ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಜೀವನ ದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸರ್ಗವೂ ''ಆನಂದಾಂಕ''ವೆಂದು ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವುದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ. ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃ - ನಾರಾಯಣ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರು, 'ಆನಂದ ತೀರ್ಥ' ಹೆಸರಿನ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ -

ಆನಂದ ರೂಪಸ್ಯ ಪರಸ್ಯ ಪಾತ್ರಧೀ
ರಾನಂದ ಸಂದಾಯ ಸುಶಾಸ್ತ್ರ ಕೃತ್‌ಸಯತ್
ಆನಂದತೀರ್ಥೇತಿ ಪದಂ ಗುರೂದಿತಂ
ಬಭೂವ ತಸ್ಯಾತ್ಯನುರೂಪ ರೂಪಕಂ (ಸರ್ಗ - 5 ಪದ್ಯ - 2)

(ಆನಂದರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಧೀಮಂತರಾಗಿದ್ದರಿಂದ, (ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯ ಜೀವಿಗಳ) ಸ್ವರೂಪಾನಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸಾಧನವಾದ ಸುಶಾಸ್ತ್ರ ರಚಿಸುವವರಾದ್ದರಿಂದ, ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅವರ ಗುರುಗಳು 'ಆನಂದತೀರ್ಥ'ರೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ಅನುರೂಪವಾಗಿದೆ)

ಹೀಗೆ, 'ವಾಯುಸ್ತುತಿ' ಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಒಂದೊಂದು ಪದಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಪಾರವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಮೇಯಗಳು ಅಡಗಿದ್ದು ನಿರಂತರ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಿಂದ ಆ ಪದಗಳು ತಮ್ಮ ಅರ್ಥಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಹೇಳುವ -

ಆನಂದತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಿಂದ ಮಧ್ವ ಅಪಾರ
- ಎಂಬ ಮಾತು ಜೀವಂತ ತತ್ವಧ್ವನಿಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಮುನ್ನುಡಿಯ ಪರಿಮಿತಾವಕಾಶದಲ್ಲಿ, ಮಾದರಿಗಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರು, ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಪಾದಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸಲಿ ಎಂದು ಕೇವಲ ಗುರುಭಕ್ತಿಯ ಭಾವಪರವಶತೆಯಿಂದ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ವಾಯುದೇವರು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಲೇ ಸಮಸ್ತರನ್ನೂ ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸುವುದರಿಂದ 'ಯಜ್ಞ' ನಾಮಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಛಾಂದೋಗ್ಯ ಉಪನಿಷತ್ತು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಏಷ ಹ ವೈ ಯಜ್ಞೋ ಯೋಽಯಂ ಪವತೇ।
ಏಷ ಯನ್ ಇದಂ ಸರ್ವಂ ಪುನಾತಿ।
ಯದೇಷ ಯನ್ ಇದಂ ಸರ್ವಂ ಪುನಾತಿ
ತಸ್ಮಾದೇಷ ಏವ ಯಜ್ಞಃ।
ತಸ್ಯ ಮನಶ್ಚ ವಾಕ್ ಚ ವರ್ತನೀ।
ತಯೋರನ್ಯತರಾಂ ಮನಸಾ ಸಂಸ್ಕರೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ।
ವಾಚಾ ಹೋತಾ ಅಧ್ವರ್ಯುರುದ್ಗಾತಾ ಅನ್ಯತರಾಂ।

(-ಛಾಂದೋಗ್ಯ 4.16.1-2)

(ಯಾವನು ಬೀಸುತ್ತಾನೆಯೋ (ಪವತ) ಇವನೇ (ವಾಯುವೇ) ಯಜ್ಞ. ಇವನೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ಇವನೇ ಯಜ್ಞ. ಈ ವಾಯು ದೇವರ ಪಾದಗಳು ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ವಾಗೀಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿವೆ. (ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ) ಬ್ರಹ್ಮಾ ಎಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಬಲ ಪಾದವನ್ನು ಮೌನದಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೋತಾ, ಅಧ್ವರ್ಯು ಹಾಗೂ ಉದ್ಗಾತೃ- ಎಂಬ ಋತ್ವಿಜರು ಎಡ ಪಾದವನ್ನು ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.)

3

‘ಶ್ರೀ ಮದ್ವಾಯುಸ್ತುತಿ’ಯಲ್ಲಿ ಮೂಲತಃ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಚಾರ್ಯರಿಂದ 41 ಶ್ಲೋಕಗಳೂ, ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರೇ ರಚಿಸಿದರೆನ್ನಲಾದ ಪ್ರಾರಂಭದ ಎರಡು ಸ್ತೋತ್ರಗಳೂ ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು 43 ಶ್ಲೋಕಗಳುಂಟು. ಈ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾಯು ಸ್ತುತಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಾಧ್ವ ಭಕ್ತರು ‘ಖಿಲವಾಯುಸ್ತುತಿ’ಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿರುವ ಸುಮಾರು 23 ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಉಂಟು. (ಜೀವಿ, ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿಲ್ಲ.)

‘ಪ್ರಾಣ’ ಶಬ್ದವು ಮುಖ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿ ರೂಪಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೇ ಹೇಳುವುದೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ವೇದವ್ಯಾಸರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಪಂಚಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ – ವಾಯು, ಅಧಮ ಪ್ರಾಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೆಂದು ಹೆಸರಾದ ವಾಯು ದೇವರು ‘ಮಧ್ಯಮ ಪ್ರಾಣ’ರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಭೀಮ ದೇವರಿಗೆ ‘ಮಧ್ಯಪ್ರಾಣ’ನೆಂದು ಹೆಸರಿದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಯುಸ್ತುತಿಗೆ ಮೊದಲು ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರು ರಚಿಸಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿದೆ. (ಹರಿ – ಎಂದರೆ, ಸಿಂಹ, ಕಪಿ, ಅಶ್ವ, ಪ್ರಾಣ, ಸೂರ್ಯ ಎಂದೂ ಅರ್ಥವುಂಟು.)

ವಾಯುಸ್ತುತಿಯ 41 ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹನುಮ, ಭೀಮ, ಮಧ್ವರ ಅವತಾರ ಸ್ವರೂಪ, ಕಾರ್ಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ, ಅವರಲ್ಲಿರುವ ‘ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣತತ್ವ’ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಕವಿಗಳು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ, ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಅವರ ಜೀವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನೂ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ, ಆನಂದ ಬಲತ್ವಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರು Super Mind – ವಿಜ್ಞಾನಮಯ ತತ್ತ್ವ – ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನು, ಸರ್ವದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಅಧಿಮಾನಸ ಸ್ವರ್ಗ, (over mind) ಹಾಗೂ ಅಪರೋಕ್ಷಿಕೃತ ಮನಸ್ಸಿನ (Spiritualised mind) ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೂ ಸ್ಥಿರವಾದ ನೆಲೆಯೊದಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಛಾಂಧೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು, ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೇ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಿ ಆಖಣಾಶ್ಮನಾದನೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿರುವದನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿವೆ. ಈ ಮುನ್ನುಡಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದ ಅವತರಿಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರು, ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರನ್ನು, ಸರ್ವದೇವತಾಸಂಪೂಜ್ಯರೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವುದು ವೇದಸತ್ಯವಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ, ಕೇವಲ ಸ್ವಗುರು ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯಮಯ ಅಲಂಕಾರಗಳ ಹೊಳಪಿನಲ್ಲಿ ಈ ಸತ್ಯ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಬಾರದು.

ಹರಿ ಸೇವೆಯಂತೆ ಗುರು ಸೇವೆಗೈಯೆ ಪರಮೋತ್ಸಾಹದಿಂದ
ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ದಿಟ ಮುಕ್ತರಾದರಜ್ಞಾನ ತಮಸಿನಿಂದ
ಪ್ರಾಜ್ಞಾತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದರಧಿಕ ಗುರುಪಾದ ಸೇವೆಯಿಂದ
ಅತಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಉದ್ರೇಕಗೊಂಡು ಪಾದುಕೆಗೆ ತಲೆಯನಿಡಲು
ನವರತ್ನ ಖಚಿತ ಹೊನ್ಮುಕುಟ ಘಟ್ಟಿಸಲು ಕನಕ ರಜವು ಬರಲು
ಹೊಂಧೂಳಿ ಜೊತೆಗೆ ಗುರುಚರಣ ಧೂಳಿ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರಲು (ಪ.2)

ಕೈಗೆಟುಕದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ, ಹಾಗೂ ಕೊಳೆಯ ಕೊಳವಾದ ಬದುಕುಗಳ ಮಧ್ಯೆ, ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಸೇತುವೆಯಾದ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ ತತ್ವದರ್ಶನ ನೀಡಿದವರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು. ಅದು ಅವರ ಸ್ವರೂಪ. ಪವಿತ್ರ ಗಂಗೆಯನ್ನೇ ಮಲಿನಗೊಳಿಸಿದ ಚರಂಡಿಗಳ ನೀರಿನಂತೆ, ಜೀವಿಗಳ ಜೀವನಾಡಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜನ್ಮಾಂತರದ ದುಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳು, ಈ ದುರ್ವಾಸನಾ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಭೀಮಸೇನ ದೇವರು ಇಂಥ ದುಷ್ಟ ಜೀವಿಗಳ ಊರೂಭಂಗ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮಚೈತನ್ಯದ ವಿಜಯ ದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಭೀಮ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ನೀಡಿದ ಸ್ವತಃ ಭೀಮಾವತಾರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರನ್ನು ಕನ್ನಡ ನಾಡು–ಮಾನವತೆ–ಇನ್ನೂ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಪಭಾರತ, ರನ್ನಗದಾಯುದ್ಧ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತಗಳಂಥ ಮಹತ್ತರ ಕಾವ್ಯಕೃತಿಗಳು ರಚಿತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಭೀಮತತ್ವದ ಮಹಿಮೆ, ಮಧ್ಯಮ ಪ್ರಾಣನ ರಹಸ್ಯ, ಸೌಗಂಧಿಕಾ ಪುಷ್ಪದ ಸಾಂಕೇತಿಕತೆಗಳು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶಕರು ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ‘ಮಹಾನುಭಾವ’ ನನ್ನಾಗಿಸಿ, ಭೀಮದೇವರನ್ನು ‘ಹುಂಬ’ ನೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸುವ ಹುಂಬಗುತ್ತಿಗೆ ಟೀಕೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದ ಕೊಳೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಗೊಳಿಸಿ ಲಿಂಗ ಶರೀರ ಭಂಗಮಾಡುವ ಮಹಾಸತ್ವವು ಭೀಮದೇವರದೆಂದು ಸಾರಿದವರು ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು.

ಕಾಂತೆ ದ್ರೌಪದಿಯ ಹಿಂದೆ ಬಯಸೆ ಸೌಗಂಧ ಕುಸುಮ ಜಾಲ
ತರಲು ಹೊರಟಾಗ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಡೆದಿತ್ತು ಹನುಮ ಬಾಲ
ಎತ್ತಲಾಗದೇ ವೃದ್ಧ ಹನುಮರಾ ದಿವ್ಯ ರೂಪವನ್ನು
ಕಂಡು ಬೆದರಿ ನಮಿಸಿದನು ಭೀಮ, ತೋರಿದನು ಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು
ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನದಿಂ ಕೂಡಿದಂಥ ಆನಂದತೀರ್ಥ ಇಂತು
ನಿನ್ನ ಎರಡು ಅವತಾರ ಲೀಲೆ ಅಜ್ಞರಿಗೆ ಮೋಹ ತಂತು (ಪ.27)

ಇಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಮೋಹ ಹುಟ್ಟಿಸಲು, ಭೀಮ ದೇವರು ಹನುಮಂತ ದೇವರಿಗೆ ಬೆದರಿದಂತೆ ನಟಿಸಿದ್ದು ಒಂದು ಲೀಲೆ ಎಂಬ ಭಾವ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮಧ್ವದರ್ಶನದಲ್ಲಿ, ಭಗವಂತನು, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನೂ, ದುಷ್ಟ ಆಸುರೀ ಚೇತನಗಳನ್ನೂ, ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮೋಹಗೊಳಿಸುವುದು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಮೇಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರ, ಆವೃತಿ, ಜ್ಞಾನ, ಅಜ್ಞಾನ, ಬಂಧ ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ಅಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನ, ಬಂಧ, ಆವೃತಿ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಇರುವುದನ್ನು ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರು ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೌಗಂಧಿಕಾ ಪುಷ್ಪ ದೊರಕಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಕರು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಭೀಮಸೇನ ಸಮೋನಾಸ್ತಿ ಸೇನಯೋರುಭಯೋಽರಪಿ
ಪಾಂಡಿತ್ಯೇಚ ಪಟುತ್ವೇಚ ಶೂರತ್ವೇಚ ಬಲೇಪಿಚ (–ಖಿಲವಾಯುಸ್ತುತಿ)

(ಭೀಮಸೇನನಂತೆ ಕೌರವ ಪಾಂಡವರ ಸೈನ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಪಟುತ್ವ, ಶೂರತ್ವ ಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನರಾದವರು ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ)

4

ಶ್ರೀಮಧ್ವರು, ವ್ಯಾಸದೇವರನ್ನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಅಭಿನ್ನರೆಂದು ಉಪಾಸಿಸಿ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದು ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿ. ಭೀಮಸೇನ ದೇವರಲ್ಲಿ ಈ ಅಖಂಡ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇತ್ತೆಂದು ಶ್ರೀಮದ್ವಾಯುಸ್ತುತಿ ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತದೆ.-

ನಿಜ ವ್ಯಾಸಕೃಷ್ಣರಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲ ದ್ವಿವಚನ ಏಕನಾಮ
ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಸೇವಿಸಲು ಬಂದ ಕುರುವಂಶ ಸೋಮ ಭೀಮ
ಬಿಳಿ ಕಮಲದಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ ಕಣ್ಣು ಪಡೆದಿರುವ ನಿನಗೆ ನಮನ
ನಿತ ಭಕ್ತ ಜನರ ಸರಿ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಗೈಯುವವು ನಿಮ್ಮ ಚರಣ. (ಪ.26)

ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ, ವೇದವ್ಯಾಸರನ್ನೂ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ಏಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಲು ಭೀಮಾವತಾರವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ವಿವೇಕವು ಕೇವಲ ಮಾಧ್ವ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ವೇದವ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣರ ಅಖಂಡತ್ವದ ದರ್ಶನದ ಹಿಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರದ 'ಬ್ರಹ್ಮ' ಶಬ್ದದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೇ ಅಡಗಿದೆ.

ನಾರಾಯಣಂ ಗುಣೈಃ ಸರ್ವೈಃ
ಉದೀರ್ಣಂ ದೋಷ ವರ್ಜಿತಮ್
ಜ್ಞೇಯಂ ಗಮ್ಯಂ ಗುರೂಂಶ್ಚಾಪಿ
ನತ್ವಾ ಸೂತ್ರಾರ್ಥ ಉಚ್ಯತೇ

(ಸಮಸ್ತ ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನೂ, ದೋಷ ವರ್ಜಿತನೂ ಜ್ಞೇಯನೂ ಗಮ್ಯನೂ ಆದ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಮತ್ತೂ (ಗುರೂನ್‌ಚಅಪಿ) ಗುರುವಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಸೂತ್ರಾರ್ಥ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ)

ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರ ಈ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತ, ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥರು 'ಗುರೂನ್‌ಚ ಅಪಿ' ಎಂಬ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯ 'ಅಪಿ' ಶಬ್ದವು ಗುರು ಹಾಗೂ ಭಗವಂತರಲ್ಲಿಯ ಅಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವಸ್ಯ ಗುರುದೇವತಾ ಭೇದೇ ಅರುಚಿಂ
ಸೂಚಯತಿ ಅಪಿ ಪದೇನ
ಯದ್ಯಪಿ ಗುರುಃ ನ ದೇವತಾಭಿನ್ನಃ
ತಥಾಪಿ ವಿಶೇಷಾನುಗ್ರಹಾರ್ಥಂ
ಪೃಥಙ್ನಮತಿ (-ತತ್ವಪ್ರಕಾಶಿಕಾ)

('ಅಪಿ' ಪದದಿಂದ ತಮ್ಮ ಗುರು ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದವನ್ನೆಣಿಸುವ ಬಗೆಗೆ ಅರುಚಿ ಇರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗುರು ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿನ್ನತೆ ಇದ್ದರೂ ವಿಶೇಷಾನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.)

ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರೂ ತಮ್ಮ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ವೇದವ್ಯಾಸರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ, ಅವರ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಅವರ ಅವತಾರ ಕಾರ್ಯದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವಿಬ್ರಹ್ಮರಾದ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಸಜ್ಜನರ ಮೊರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಾಗ ಆತನೇ-

ಪರಾಶರನ ಸತಿ ಸತ್ಯವತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸನಾಗಿ ಬಂದ
ದೇಹದಿಂದಲ್ಲ, ಜ್ಞಾನ ಜ್ಯೋತಿ ಅವತಾರಗೊಂಡು ನಿಂದ (ಪ.36)

ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ವೇದವ್ಯಾಸರ ದೇಹವನ್ನು 'ಚಿನ್ಮಾತ್ರ ಮೂರ್ತಿ' ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿ, ಅವರ ದೇಹವು 'ಪ್ರಾಕೃತ'ವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಾಕಾರನೇ ನಿರಾಕಾರನೇ ಎಂದು ದೊಡ್ಡ ವಾದವಿವಾದವಿದೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಮಧ್ವರು ಈ ವಾದವಿವಾದಕ್ಕೆ ಮಂಗಳ ಹಾಡಿದರು. ಪರಮಾತ್ಮನು ನಿರಾಕಾರನೆಂದರೆ, ಸತ್ವ, ರಜ, ತಮಗಳೆಂಬ ಗುಣಯುಕ್ತವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದಾದ ಶರೀರ ಇಲ್ಲದವನೂ ಅವ್ಯಕ್ತನೂ ಎಂದರ್ಥ. ಸಾಕಾರನೆಂದರೆ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಸತ್,ಚಿತ್, ಆನಂದಾತ್ಮಕ ಗುಣ ಶರೀರಿ ಎಂದರ್ಥ. ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥರೂ ಇದೇ ಭಾವವನ್ನೇ ತತ್ವ ಪ್ರಕಾಶಿಕೆಯಲ್ಲಿ-

ಶುದ್ಧಾನಂದೋರು ಸಂವಿದ್ದ್ಯುತಿಬಲ ಬಹುಲೌದಾರ್ಯ ವೀರ್ಯಾದಿ ದೇಹಂ

(ಮುಕುಂದನು) - ಶುದ್ಧ ಆನಂದ, ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ, ದ್ಯುತಿ, ಬಲ, ಅನಂತ ಔದಾರ್ಯ, ವೀರ್ಯಾದಿ (ಗುಣ) ದೇಹವುಳ್ಳವನು.)

ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರು 'ಚಿನ್ಮಾತ್ರ ಮೂರ್ತಿ' (ಕೇವಲ ಚಿತ್-ಜ್ಞಾನಮೂರ್ತಿ) ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿರುವುದನ್ನು ಜೀವಿಯವರು 'ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿ ಅವತಾರಗೊಂಡು ನಿಂದ' ಎಂದು ಕನ್ನಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂಥ ಚಿನ್ಮಾತ್ರ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಭಗವಂತನಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರೂ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಇನ್ನೊಂದು ಶ್ಲೋಕದ ಮೂಲಕ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತ, ಅವರ ಅವತಾರ ಕಾರ್ಯದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಚಾರ್ಯರು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.-

ರತ್ನರಾಶಿಯನು ಕುರುಡು ಜನರು ತಪ್ಪಾಗಿ ಚಯಿಸುವಂತೆ
ಅಧಮ ಜನರು ವೇದಾರ್ಥವನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸೆ, ಅಂತೆ
ತಾನೆ ಮೂಲಗುರು ವೇದವ್ಯಾಸ ಸಜ್ಜನರ ಹಿತವ ಬಯಸಿ
ಶ್ರುತಿಯ ಸರಿ ಅರ್ಥ ಜಗಕೆ ತಿಳಿಸಿದನು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ರಚಿಸಿ
ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನಾ ಕೃಪೆಯ ಬಲದಿಂದ ವ್ಯಾಸರನ್ನು ಭಜಿಪೆ
ಜ್ಞಾನಲಭಿಸೆ ಗುರು ವ್ಯಾಸರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ನಾನು ನಮಿಪೆ (ಪ. 37)

(ಕುರುಡರು ರತ್ನರಾಶಿಯನ್ನು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಪೋಣಿಸುವಂತೆ ಅಧಮ-ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ವೇದಾರ್ಥವನ್ನು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿದಾಗ, ತಾವೇ ಮೂಲಗುರುವಾದ (ಗುಣಗಣ ನಿಲಯರಾದ) ವೇದವ್ಯಾಸರು, ಸಜ್ಜನರ ಹಿತ ಬಯಸಿ ಶ್ರುತಿಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಿದರು. ಅಂಥ ವೇದವ್ಯಾಸರನ್ನು, ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನ ಕೃಪಾಬಲದಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಭಜಿಸುತ್ತ ನಮಿಸುತ್ತೇನೆ.)

ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಗುರುತಮಂ ಅಗುರುಂ ದೇವದೇವಂ' ಎಂದಿರುವುದನ್ನು ಜೀವಿ, 'ಮೂಲಗುರು' ಎಂದು ಸಂಗ್ರಹಾನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲದ 'ಅಗುರು' ಎಂದರೆ ತನಗೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಗುರು ಇಲ್ಲದವನು ಅಂದರೆ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಗುರು ಎಂದರ್ಥ.

ಮಾಧ್ವರಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ವೇದವ್ಯಾಸರ ಬಗೆಗೆ ಇರುವ ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಇನ್ನೂ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಸಾರಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಭಾರತ ಬರೆದು ತೃಪ್ತರಾಗದೆ, ವೇದವ್ಯಾಸರು ದುಃಖಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆಂದೂ, ಪುತ್ರ ಶುಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ವಿರಹದಿಂದ ಮೋಹಪರವಶರಾಗಿದ್ದರೆಂದೂ ಹೇಳುವ ಭಾಗವತದ ಕತೆಗಳಿಂದ, ವೇದವ್ಯಾಸರ ಭಗವತ್ ಸ್ವರೂಪ ಅನೇಕರಿಗೆ ಹೊಳೆಯದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಭಗವದವತಾರವೆಂದೂ, ವೇದವ್ಯಾಸರು, 'ಅಪಾಂತರತಮ'ನೆಂಬ ಋಷಿಯ ಅವತಾರವೆಂದೂ ಕಲ್ಪನೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರು ಋಗ್ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.-

ಹೃದಿಸ್ಥೋ ಬಾದರಾಯಣಃ । ಓಂಕಾರಪೂರ್ವಿಕಾ
ವಿದ್ಯಾಃ ಪ್ರೇರಯತ್ಯಖಿಲೇಷ್ವಪಿ।
ಸದೈವ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಪೂರ್ವಮಿತಿ ಸಾತ್ವತ ಸಂಹಿತಾ

(ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಬಾದರಾಯಣರು (ವೇದವ್ಯಾಸರು) ಓಂಕಾರವೇ ಆದಿಯಾಗಿರುವ ಸಮಸ್ತ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಮೊದಲು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ 'ಸಾತ್ವತ ಸಂಹಿತೆ' ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.)

5

ಶ್ರೀ ಮಧ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷಭಕ್ತಿಗೆ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತನು ಸದಾ ಭಗವತ್ ಪ್ರೇಮಿ. ಅವನಲ್ಲಿ ಅಸುರಾವೇಶವಿದ್ದಾಗ ಆ ಅಸುರನೇ ಭಗವಂತನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ನರಕ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಆ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿರುವ ಸುಜೀವಿಯು ಭಗವತ್ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಭಾಗವತ ತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವಾಗಿದ್ದು, ಇಂದಿಗೂ ಈ ಸತ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಪುರಾಣಪ್ರೇಮಿಗಳು ಗ್ರಹಿಸಿಲ್ಲ. ಕಾಮಕ್ರೋಧದ್ವೇಷಾದಿಗಳು ಚಿತ್ತೈಕಾಗ್ರತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅದರಿಂದಲೂ ಭಗವತ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದೆಂಬ ತಪ್ಪುಭಾವನೆ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರೇಮರೂಪಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯೇ ಏಕೈಕ ಕಾರಣ. ನಿಜವಾಗಿ ಪ್ರೇಮಸ್ವರೂಪವೂ, ಸ್ವಾನಂದಸ್ವರೂಪವೂ ಆಗಿರುವುದೇ ಭಕ್ತಿ. ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಗಳಿಂದ ಈ ದಿವ್ಯ ಸ್ವರೂಪ-ಆನಂದವೇ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಕ್ತಿರ್ನಾಮ
ನಿರವಧಿಕಾನಂತಾನವದ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣತ್ವ
ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕಃ
ಸ್ವಾತ್ಮಾತ್ಮೀಯ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಭ್ಯೋ ಅನೇಕ ಗುಣಾಧಿಕೋ
ಅಂತರಾಯ ಸಹಸ್ರೇಣಾಪ್ಯಪ್ರತಿಬದ್ಧೋ
ನಿರಂತರ ಪ್ರೇಮ ಪ್ರವಾಹಃ

(ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥರು ತಮ್ಮ 'ನ್ಯಾಯಸುಧಾ' ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅನುಪಮವಾಗಿ, ಭಕ್ತಿಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. -

ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಕ್ತಿ ಎಂದರೆ -

ನಿರವಧಿಕವೂ, ಅನಂತವೂ, ದೋಷ ರಹಿತವೂ ಆದ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣತ್ವದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ತನ್ನ ಆತ್ಮ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಇತರ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅನೇಕ ಗುಣ ಅಧಿಕವೂ ಸಹಸ್ರಾರು ವಿಘ್ನಗಳಿಂದಲೂ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲದ ನಿರಂತರ ಪ್ರೇಮ ಪ್ರವಾಹವಾಗಿದೆ.

ಇಂಥ ಭಕ್ತಿಯು ಮುಕ್ತಿಯ ಜೀವಾಳವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯ ಜೀವಿಯ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಭಗವದ್ವೇಷವು ಮುಕ್ತಿಗೆ ನೇರ ಕಾರಣವಾಗಲಾರದು. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಮಾಧ್ವರು ಅತ್ಯಂತ ಖಚಿತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದರಿಂದಲೇ, ವಿಷ್ಣು ದ್ವೇಷವನ್ನೂ ಅಷ್ಟೇ ಉಗ್ರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯ ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಬೇಕು.

ಮುಪ್ಪು ಗೆದ್ದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿನೀ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ
ಮುಷ್ಟಿ ಯುದ್ಧದಾ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದೆ ನಿನ್ನ ತ್ರಾಣ
ಕೃಷ್ಣವೈರಿ ಆ ಜರಾಸಂಧನನು ಯಜ್ಞಪಶುವಗೊಳಿಸಿ
ಯಜ್ಞಭೋಕ್ತಾರ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸಿ
ರಾಜಸೂಯದಲಿ ಅಶ್ವಮೇಧದಲಿ ಇತ್ತ ಹವಿಯ ಭಾಗ
ಅದಕು ಹಿರಿದಾಯ್ತು ವಿಷ್ಣು ದ್ವೇಷಿಯನು ಕೊಂದ ಮಹಾಯಾಗ. (ಪ.23)

ರಾಜಸೂಯಯಾಗ ಹಾಗೂ ಅಶ್ವಮೇಧಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಹವಿರ್ಭಾಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಷ್ಣುದ್ವೇಷಿಯನ್ನು ಕೊಂದ ಮಹಾಯಾಗವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸಿತೆಂದು ಕವಿಗಳು ಹೇಳುವುದು, ಮಾಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ತಿಳಿದವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಅರ್ಥಭರಿತವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಜೀವನವೊಂದು ಯಜ್ಞವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ, 'ಯಜ್ಞಭೋಕ್ತಾರ ವಿಷ್ಣು' ಎಂದು ಒಪ್ಪಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 'ವಿಷ್ಣು ರ್ವೈಯಜ್ಞಃ' ಯಜ್ಞಾಧಿಪತಿ ವಿಷ್ಣುವೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಷ್ಣು ದ್ವೇಷ ಎನ್ನುವುದು, ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ದೇವತೆಯ ದ್ವೇಷವಲ್ಲ. ಜೀವನವನ್ನು ಯಜ್ಞವನ್ನಾಗಿಸಲು ವಿರೋಧಿಸುವ ಕೇವಲ ಪಾಶವೀ ಬದುಕು ನಡಿಸ ಬಯಸುವ ಆಸುರೀಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ನಿಜವಾಗಿ ಜೀವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂತಸ್ಸಾರದ ದ್ವೇಷ. ಭೀಮನು

ಜರಾಸಂಧಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ್ದಾಗಲಿ, ಕೌರವಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾಗಲಿ, ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಹಾ ಯಾಗವೇ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮಧ್ವರು, ವಿಷ್ಣುದ್ವೇಷವನ್ನು 'ಭಕ್ತಿ' ಎಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದು ವಿಶ್ವದ ಭಕ್ತಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ನೀಡಿದ ಮಹತ್ತರ ಕಾಣಿಕೆ. ಈ ಅರಿವು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರಲ್ಲಿ ದೃಢಗೊಂಡಿದ್ದರೆ, ರಾವಣ ದುರ್ಯೋಧನರ ವೈಭವೀಕರಣ ಪರಂಪರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈಗಿನಂತೆ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪರಂಪರೆಯು, ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಸಂಸ್ಕಾರದ ದ್ವೇಷವಾಗಿದೆ ಎಂದೂ 'ವೈದಿಕ ದರ್ಶನದ', ಯಜ್ಞ ತತ್ತ್ವದ ವಿರೋಧವೆಂದೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಹೊಣೆ, ಮಾಧ್ವ ಸಾಹಿತಿ-ವಿಮರ್ಶಕರ ಹೆಗಲಮೇಲಿದೆ.

6

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರು, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಗೂ ಮೂಲವಾದ ವೇದ ದರ್ಶನವನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಅವರು, ಅನೇಕ ಪಾರಂಪರಿಕ ಪದಗಳಿಗೆ, ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ತಿರುವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾನವೀಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಕೆಚ್ಚು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಸಹನೆ, ದುಷ್ಟರಿಂದ ಬರುವ ಪೀಡೆ, ಹಿಂಸೆಗಳ ಸಹನೆಗಳಿಗೆ ಅಸಹಾಯಕ ತಾಳ್ಮೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಎಂದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ವೀರ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯು ಎಲ್ಲ ದಾಳಿಗಳನ್ನೂ ವಿಫಲಗೊಳಿಸುವಂತೆ, ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರು, ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಕ್ರೌರ್ಯ, ದೌಷ್ಟ್ಯ ಹಾಗೂ ಹಿಂಸೆಗಳನ್ನೆದುರಿಸಿ, ವಿಫಲಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಹನುಮ-ಭೀಮ-ಗುರುಮಧ್ವ ಮೂರು ಅವತಾರಗಳನು ನೋಡೆ
ವೈರಿ ಹಿಂಸೆಗಳ ನಿರ್ವಿಕಾರದಿಂ ತಡೆದುಕೊಂಡೆ ಪೀಡೆ
ಸಕಲಗುಣದಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ನೀನು ಸರ್ವಜ್ಞ ಸರ್ವಶಕ್ತ
ಸ್ವಚ್ಛನಿರುವೆ, ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಲಿ ಮೃತ್ಯು, ಪ್ರಗಲ್ಭ ನೀನು ಮುಕ್ತ. (- ಪ. 32)

ಹನುಮ, ಭೀಮ, ಮಧ್ವ ಈ ಮೂವರೂ ತಮ್ಮ ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅನುಭವಿಸಿದ ಹಿಂಸೆ ಅಪಾರ. ಆಂಜನೇಯನ ಬಾಲಕ್ಕೆ ರಾವಣನು ಬೆಂಕಿ ಇಡಿಸಿದ. ತನ್ನ ಭಯಂಕರ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಘಾತಿಸಿದ. ಇಂದ್ರಜಿತು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ. ಆದರೆ ಆಂಜನೇಯನು ಆ ಎಲ್ಲ ಆಘಾತಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಿಕಾರವಾಗಿ ಎದುರಿಸಿ ವಿಫಲಗೊಳಿಸಿದನಲ್ಲದೆ ಅಸಹಾಯನಾಗಿ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ, ಕೌರವನು ಭೀಮನಿಗೆ ಸರ್ಪದಂಶ ಮಾಡಿಸಿದ, ವಿಷ ತಿನ್ನಿಸಿದ, ಗದಾಘಾತ ಮಾಡಿದ. ಭೀಮಸೇನ ದೇವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದಲೇ ಎದುರಿಸಿದರು. ಮಧ್ವರು ಕುಸ್ತಿಪಟುಗಳನ್ನೇ ಎದುರಿಸಿದರು. ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ, ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರಂಥ (ಮೂಲತಃ ಅದ್ವೈತಿಗಳಾದ) ವಿದ್ವಾಂಸರ ತರ್ಕದ ಎಲ್ಲ ದಾಳಿಯನ್ನೂ ಚಲವಿಚಲಿತರಾಗದೆ ಎದುರಿಸಿ ವಿಫಲಗೊಳಿಸಿದರು. ಮಧ್ವರಿಗೂ ಘಟಸರ್ಪ ಕಚ್ಚಿ ವಿಫಲವಾದ ಕತೆ ಇದೆ. ಆಚಾರ್ಯರ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರವನ್ನೇ ಕದಿಯಲಾಯಿತು. ಈ ಎಲ್ಲ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ವೀರ ಪ್ರಶಾಂತಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ 'ತಿತಿಕ್ಷಾ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಶೀತೋಷ್ಣಗಳ ದ್ವಂದ್ವವನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದು ಸಹಿಸುವುದೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ, ಅವುಗಳ

ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ವಿಫಲಗೊಳಿಸುವುದೆಂದು ಮಧ್ವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ವೇದರ್ಷಿಗಳೂ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಧೀರರಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ವಿಫಲಗೊಳಿಸಿದರು. ಅಂತೆಯೇ 'ಧೀರ'ತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ. 'ಧೀರ' ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೇ, ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಸಂಕಲ್ಪ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂಗಮವಿದೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬೋಧಿಸಿದ ಬುದ್ಧಿಯೋಗದಲ್ಲಿಯೂ ಭೀಷ್ಮರಂಥ ಪ್ರಚಂಡ ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನೂ ವಿಫಲಗೊಳಿಸುವ ಧೀರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಉಂಟು.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಗೀತಾ ವಿವೃತಿಯಲ್ಲಿ, ಗೀತೆಯ 'ಮಾತ್ರಾಸ್ಪರ್ಶಾಸ್ತು' ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಶ್ಲೋಕದ (II - 14) ಅರ್ಥ ವಿವರಿಸುತ್ತ 'ತಿತಿಕ್ಷಸ್ವ' ಪದಕ್ಕೆ 'ವಿಫಲೀಕುರು' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರುವುದನ್ನಿಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು. -

ಅಭಿಮಾನ ತ್ಯಾಗೇನ ತನ್ಮಾತ್ರಾಸ್ಪರ್ಶಾನ್
ತಿತಿಕ್ಷಸ್ವ ವಿಫಲೀಕುರು......

(ದೇಹದಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನದು ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನ ತ್ಯಾಗದಿಂದ ಮಾತ್ರಾಸ್ಪರ್ಶಗಳನ್ನು (ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯ ಪದಾರ್ಥ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಸುಖದುಃಖ ದ್ವಂದ್ವ ಕಾರಣವಾಗದಂತೆ) ತಿತಿಕ್ಷಸ್ವ - ಎಂದರೆ ವಿಫಲಗೊಳಿಸು)

ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರೂ ಸಾವಿತ್ರಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ದುಃಖ ಸಹನೆ ಹಾಗೂ ಆ ದುಃಖವನ್ನು ವಿಫಲಗೊಳಿಸುವ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. (Savitri-Page 507 ನೋಡಿ)

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ - ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಹೇಳುವಂತೆ - ತಾತ್ತ್ವಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳದೆ, ವಾಯುಸ್ತುತಿಯಂತಹ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಪದಗಳ ಅರ್ಥಸಂಪದವು, ವೈಚಾರಿಕ ಧ್ವನಿಯು, ಹೊಳೆಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಧ್ವನಿ ಪರಂಪರೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞರೆಂದೂ, ಅನುಮಾನ ತೀರ್ಥರೆಂದೂ ಭಾವಿ ಬ್ರಹ್ಮರೆಂದೂ ಸ್ಮರಣೀಯರಾದ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಂಶಗಳಿದ್ದರೂ ಆಚಾರ್ಯರ ಜೀವನ ದರ್ಶನದ ಸಾಂಕೇತಿಕ ರೂಪಗಳು ಈ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಘಟನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವಿಭಾಜ್ಯವಾಗಿ ನೇಯ್ಗೆಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ಓದುಗರಿಗೆ ಇಂಥ ಪ್ರಾಜ್ಞರ ಜೀವನ ದರ್ಶಕ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರತಿ ಪದಾರ್ಥ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪ್ರತಿ ಪದಗಳ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಧ್ವನ್ಯಾರ್ಥ ವಿವರಣೆಯನ್ನೂ ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ವೇದ, ಉಪನಿಷತ್ತು, ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಏಕ ವಾಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಪಾಂಚರಾತ್ರಾದಿ ವೈಷ್ಣವ ಆಗಮಗಳು, ರಾಮಯಣ, ಭಾರತ ಕಾವ್ಯಗಳು, ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಅಲ್ಲದೆ ಭಾಗವತಾದಿ ಪುರಾಣ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೂ ಅಖಂಡ ದರ್ಶನದ ಪ್ರಮಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಿಭಾಷೆಯು ಶ್ರೀ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರು, ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥರು, ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು, ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ರಚಿಸಿದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ

ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಪರಿಭಾಷೆ, ಕನ್ನಡ ಹರಿದಾಸರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಓತ ಪ್ರೋತವಾಗಿದೆ. ವಿಮರ್ಶಕರು ಈ ಪರಿಭಾಷಾ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನರಿಯದೆ ಕೇವಲ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥಾರೂಪ, ದೇವತಾಸ್ತುತಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಉಂಟೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ನಷ್ಟ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ.

ಇದೇ ಮಾತು. ಪ್ರೊ। ಜಿ.ವಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು (ಜೀವಿ) ಅನುವಾದಿಸಿದ 'ಶ್ರೀ ಮದ್ವಾಯುಸ್ತುತಿ'ಯ ಅಂತರಾರ್ಥ ಅರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಕೇವಲ ನವರಸಗಳ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಮಧ್ವ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ 'ಕೃತಾಂತರಸ'ದ ಅನುಭವವಿದೆ ಎಂದು ಸುಮಧ್ವವಿಜಯವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ನವರಸಗಳಿಗೇ ನಮ್ಮ ರಸವಿವೇಕವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಈ 'ಕೃತಾಂತರಸ'ದ ಮರ್ಮ ಹೊಳೆಯಬಹುದೆ?

ಕಾಲಃ ಸ ಏವ ಸಮವರ್ತತ ನಾಮ ಯಾವ-
ಚ್ಚಿಂತಾಕುಲಂ ವಿವಧ ಸಾಧುಕುಲಂ ಬಭೂವ
ವೇದಾಂತ ಸಂತತ ಕೃತಾಂತರಸಂ ನ ವಿದ್ಮಃ
ಶ್ರೇಯೋಲಭೇಮಹಿ ಕಥಂ ನು ವಯಂ ಬತೇತಿ। (ಸರ್ಗ 2 -ಶ್ಲೋಕ - 5)

(ಶ್ರೀವಾಯುದೇವರು (ಮಧ್ವರಾಗಿ) ಅವತರಿಸುವ ಕಾಲ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅನೇಕ ಸಾಧು ಸಮುದಾಯವು -''ವೇದಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಕೃತಾಂತರಸವು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೆಂತು?'' ಎಂದು ಚಿಂತಾಕುಲವಾಗಿತ್ತು)

''ಸುಮಧ್ವವಿಜಯವು'' ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರ ಕಾವ್ಯ. ಮಾಧ್ವ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದ ಕೃತಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ 'ಕೃತಾಂತರಸವು' 1) ವೇದಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದೆ, (ವೇದಾಂತ ಸಂತತ) 2) ಇಂಥ ರಸದಿಂದ ಶ್ರೇಯೋಲಾಭ. (ಶ್ರೇಯೋಲಭೇಮಹಿ).

ನಿಜವಾಗಿ, ಮನಸ್ಸಿನಾಚೆಗಿನ ವಿಜ್ಞಾನಮಯ ಕೋಶದ ನೆಲೆಗೇರಿದ ಮೇಲೆ, ಜ್ಞಾನಾನಂದಗಳು ಸಮರಸಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ವಿಜ್ಞಾನಮಯ ಕೋಶ-ಸುಪರ್‌ಮೈಂಡ್-ಎಂದಾಗ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಚುರ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಆನಂದಮಯ ಕೋಶ-ಎಂದಾಗ ಆನಂದ ಪ್ರಾಚುರ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಜ್ಞಾನಾನಂದಗಳು ಅಭಿನ್ನ. ಅದೇ ರೀತಿ, 'ಮಧು' ಶಬ್ದಾರ್ಥವೇ ಜ್ಞಾನ ತತಿಯಿಂದ ಅಂದರೆ ಸ್ವರೂಪೇಂದ್ರಿಯವಾದ ಸಾಕ್ಷಿಯ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಆನಂದವೆಂದು ಅರ್ಥ. 'ಮ' ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನ, 'ತ್' ಎಂದರೆ ತತಿ, ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನವಿಷಯತ್ವ ಎಂದರ್ಥ (ಮದ್‌ಜ್ಞಾನ ತತಿರುಚ್ಯತೇ) ಮದ ಎಂದರೆ ಸುಖ. ಇಂಥ ಸುಖ ಪೂರ್ಣತ್ವ ಉಳ್ಳದ್ದು ಮಧು. (ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಣೆಗೆ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಾಧ್ವ ಮಹಾಮಂಡಲದ (ಬೆಂಗಳೂರು) ಉಪನಿಷತ್ ಪ್ರಸ್ಥಾನ - ಸಂಪುಟ - 3 (1990) ಪುಟ 139 -141 ನೋಡಿರಿ.)

ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಮಧು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು 'ರಸ' ತತ್ವದೊಡನೆ ಸಮೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಆದಿತ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಮಧು ಸ್ವರೂಪದ ಸಾಕಾರರೂಪವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಮೂಲಕ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣ ತತ್ತ್ವದ, ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪದ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಅತ್ಯಂತ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎನ್ನಿಸುವುದು.

ಪ್ರೊ। ಜಿ.ವಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು ಅನುವಾದಿಸಿದ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಯುಸ್ತುತಿಯು, ಪಾರಾಯಣ ಗ್ರಂಥವಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದರೊಂದಿಗೆ 'ಕೃತಾಂತರಸ' ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಲೆಂದು ಶ್ರೀ ಹನುಮದ್ಭೀಮ ಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತ, ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹಯಗ್ರೀವ ದೇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಪೇಜಾವರ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥ ಶ್ರೀ ಪಾದಂಗಳವರ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳ್ಳುವ ಈ ಕೃತಿಯು ಕನ್ನಡ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಂಗಳ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವುದೆಂಬ ಶ್ರದ್ಧೆ ನನಗಿದೆ.

'ಜೀವಿ'ಯವರು ತಪಸ್ಸಿನಂತೆ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ದೋಷಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಲು ಕೈ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಅಪೂರ್ವ ಕೃತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರೇರಕ ಆನಂದ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯತ್ತ ದಿಗ್ದರ್ಶನ ಮಾಡುವುದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ. ಕನ್ನಡ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯ, ಸರಳ ಸುಲಲಿತ ಪ್ರವಾಹವು ತಿಳಿ ಝುರಿಯಂತೆ ಹರಿದು ಬರುವುದರಿಂದ, ಈ ಅನುವಾದದ ಹಿಂದಿನ ತಪಸ್ಸು, ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೂಲ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಓದಿದವರಿಗೆ ಅದರ ಕ್ಲಿಷ್ಟತೆ, ಸಮಾಸಗಳ ಗರ್ಜನೆ, ಅನ್ವಯದ ಕಷ್ಟ ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿಸುವಂತಿವೆ ಎಂದು ಅನುಭವವಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಜೀವಿಯವರು ಶ್ರೀ ಮದ್ವಾಯುಸ್ತುತಿಯ ಕನ್ನಡಾನುವಾದಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದದ್ದು ಒಂದು ಪ್ರಜ್ಞಾ ಸಾಹಸವೆಂದೇ ನಾನು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಭಗವದನುಗ್ರಹವಿದ್ದಾಗ ಯಾವುದು ಅಸಾಧ್ಯ? ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರೇ ಜೀವಿಯವರನ್ನು ಜೀವಿಯವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಶ್ರೀಮದಾನಂದ ತೀರ್ಥರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ, ಈ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿತ್ತದ್ದಕ್ಕಾಗಿ 'ಕಲಾ-ಜೀವಿ' ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ತಂದೆ - ತಾಯಿ ನೀ ಬಂಧು ಬಳಗ ನೀ ಆಪ್ತ ಇಷ್ಟ ಗುರುವೇ
ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳ ನೋವು ತಪ್ಪಿಸುವ ಮಾತರಿಶ್ವ ಪ್ರಭುವೇ
ಬಯಕೆ ಮೀರಿರುವ, ದಂಭರಹಿತವಿಹ ಗುಣವ ಹೊಂದಿದಂಥ
ಸದಾ ಕಾಲಕೂ ಅಧಿಕವಾಗುತಿಹ, ಕಡಿಮೆಯಾಗದಂಥ
ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಚಲ ಶಾಶ್ವತದ ಭಕ್ತಿ ನೀಡು
ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತನೇ ಪರಮ ಪೂಜ್ಯನೇ ಬೇಗ ವರವ ನೀಡು. (ಪ.14)

ಪ್ರೊ॥ ಆರ್. ಜಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿ
(ಬೆಂಗಳೂರು)

●

॥ ಶ್ರೀ ॥

ಶ್ರೀ ಮದ್ವಾಯುಸ್ತುತಿಃ

ಶ್ರೀಮನ್ನಖಸ್ತುತಿ

(ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರು ರಚಿಸಿದ್ದು)

1)

॥ ಓಂ ॥ ಲಕುಮಿ ಸಹಿತ ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪ್ತ ನರಸಿಂಹದೇವ ಪ್ರಭುವೇ
ನಿನ್ನ ನಖದ ಮಹಿಮೆಯನು ಎಂತು ಬಣ್ಣಿಸಲಿ ನಾನು ವಿಭುವೇ
ಇಂದ್ರವೈರಿ ಮದಮತ್ತದೈತ್ಯ ಕರಿ-ಕುಂಭದಂತೆ ಇರುವ
ಉಚ್ಚ ಅದ್ರಿಗಳ ತುಂಡು ಮಾಡುವಾ ವಜ್ರದಂತೆ ಇರುವ
ನಿನ್ನ ಉಗುರು ಕಾಮಾದಿ ಶತ್ರು, ಅಜ್ಞಾನ ತೊಲಗಿಸುವುದು
ದೇವಗಣದ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಪ್ರಸನ್ನ ದೀಪ್ತಿ ಇಹುದು

ನಿನ್ನ ನಖಗಳನು ಸ್ತುತಿಸುತಿರುವೆ ನರಸಿಂಹದೇವ ನೋಡು
ಸುಜನ ರಕ್ಷಿಸುತ ನಮ್ಮ ವೈರಿಗಳ ಮೂಲ ನಾಶ ಮಾಡು.

2)

ದೇಶಕಾಲಗಳ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬಗೆದು ಹುಡುಕಿ ನೋಡೆ
ನಿನಗೆ ಸಮನಾದ ವಸ್ತು ದೊರೆಯದು ಸ್ತುತಿಯ ಮಾಡಿ ಹಾಡೆ
ನಿನ್ನ ನಾಮದಾ ರುಚಿಯೆ ಬೇರೆ ಎಂಟನೆಯ ರಸವು ತಾನು
ಲಕುಮಿ-ಕಾಂತನೆ, ಪರಮಸತ್ಯನೇ, ಸ್ತುತಿಸುತಿಹೆನು ನಾನು
ರೋಷದಿಂದ ಬಲಗಣ್ಣ ಕಡೆಯ ಕಿಡಿ ಪ್ರಳಯ ಜ್ವಾಲೆ ಜನಿಸೆ
ಬ್ರಹ್ಮ-ರುದ್ರ-ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವಗಣ ದೀಪ ಹುಳದಿ ಜ್ವಲಿಸೆ

ನೀನೆ-ಸೃಷ್ಟಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯದ ಕಾರಕ ನೀನೆ ಸರ್ವಶಕ್ತ
ನೀನೆ ಸರ್ವೇಶ, ನೀನೆ ಉತ್ತಮನು, ನಾನೊ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತ.

ಶ್ರೀಮನ್ನಖಸ್ತುತಿ ಸಮಾಪ್ತಿ

ಶ್ರೀ ಮದ್ವಾಯುಸ್ತುತಿ ಪ್ರಾರಂಭ

(ಶ್ರೀಮತ್ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯ ರಚಿಸಿದ್ದು)

1)

॥ ಓಂ ॥ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಪಾದದಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಟ್ಟ ಆನಂದತೀರ್ಥ ಗುರುವೆ
ಮೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯ ಪದವಿ ಪಡೆದಂಥ ಖ್ಯಾತ ಪ್ರಭುವೆ
ತವ ಪಾದಪದ್ಮರಜ ನಮ್ಮ ಪಾವನಿಸಿ ಪೊರೆಯ ಬೇಕು ವಿಭುವೆ
ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಪೂಜ್ಯ ಭಾರತಿಯು ರಮಣಿ ಶರದಿಂದು ನಗೆಯ ಬೀರಿ
ತವ ಪಾದ ಪದ್ಮದಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಭಕ್ತಿ ತೋರಿದಳು ಬಳಿಗೆ ಸಾರಿ
ಆ ವಂದ್ಯ ಚರಣಗಳ ಹೊಳೆವ ಧೂಳಿ ಪಾವನಕೆ ಸುಲಭ ದಾರಿ.

2)

ಹರಿಸೇವೆಯಂತೆ ಗುರುಸೇವೆ ಗೈಯೆ ಪರಮೋತ್ಸಾಹದಿಂದ
ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ದಿಟ ಮುಕ್ತರಾದರಜ್ಞಾನ ತಮಸಿನಿಂದ
ಪ್ರಾಜ್ಞಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನವನು ಪಡೆದರಧಿಕ ಗುರು ಪಾದಸೇವೆಯಿಂದ
ಅತಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಉದ್ರೇಕಗೊಂಡು ಪಾದುಕೆಗೆ ತಲೆಯನಿಡಲು
ನವರತ್ನಖಚಿತ ಹೊನ್‌ಮುಕುಟ ಘಟ್ಟಿಸಲು ಕನಕ ರಜವು ಬರಲು
ಹೊಂಧೂಳಿ ಜೊತೆಗೆ ಗುರು ಚರಣಧೂಳಿ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರಲು.

3)

ಹುಟ್ಟು-ಸಾವುಗಳ ಚಕ್ರ ಬಿಡಿಸಿ ನಿಜ ಆಧಿ-ವ್ಯಾಧಿ ಕಳೆವ
ಭಕ್ತ ಜನಕೆ ಸುಜ್ಞಾನ ನೀಡಿ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವ
ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳ ಧೂಳಿ ಮಹಿಮೆ ಬಣ್ಣಿಸಲು ನಾನು ಬಡವ
ಮನದಲ್ಲಿ ದೋಷ, ಹರಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷ ಇರುವಂಥ ದೈತ್ಯ ಜನಕೆ
ಅಂಧತಮಸಿನಾಳಕ್ಕೆ ನೂಕುವಾ ಶಕ್ತಿಯಿಹುದು ಅವಕೆ
ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿಜ ಚಿದಾನಂದ ಕೊಡೆ ಬಲವು ಇಹುದು ಅವಕೆ.

4)

ಕಲಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಿಗೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ತೋರುವವರು
ಚಂದ್ರೇಂದ್ರ-ರುದ್ರ-ರವಿ-ಶೇಷ-ಗರುಡರಿಂ ನಿತ್ಯ ವಂದ್ಯರಿವರು
ಮೊರೆಯ ಹೊಕ್ಕ ಭಕುತರನು ಕಾಯುವರು ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧರಿವರು
ಮಧ್ವ ಹೆಸರಿನಲಿ ಖ್ಯಾತರಾದ ಅವತಾರ ಪುರುಷರಿವರು
ಬ್ರಹ್ಮ ಪದವಿಯನು ಮುಂದೆ ಪಡೆಯಲಿಹ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣರಿವರು
ಮೂಲ ರೂಪ, ಅವತಾರ ರೂಪ, ಬಣ್ಣಿಸಲು ಶಕ್ತರಾರು?

5)

ಉದಯರವಿಯ ಹೊಂಬಣ್ಣ ಕಾಂತಿಯುತ ಬಾಹು-ಭೂಷ ಪಡೆದ
ವೀರ್ಯದಿಂದಲೇ ಎತ್ತುವಂಥ ಪ್ರಚಂಡ ಗದೆಯ ಹಿಡಿದ
ವಾಯುದೇವರವತಾರವಾದ ಬಲಭೀಮ ದೇವರಲ್ಲಿ
ತಮ್ಮ ಬೆಳಕಿನಿಂ ಲೋಕ ಬೆಳಗುತಿಹ ಮಧ್ವ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ
ಪರಮಹಂಸ ಯತಿವಂದ್ಯರಾದ ಭೂವಲಯ ರತ್ನರಲ್ಲಿ
ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವಾ ಶಕ್ತಿ ನೀಡಲಿಲ್ಲಿ.

6)

ಸಾರರಹಿತ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಡು ಕಷ್ಟ ಭಕ್ತ ಪಡೆಯೆ
ಅವನನುದ್ಧರಿಸೆ ಸ್ನೇಹಹಾಸದಿಂ ಕರುಣೆ ತೋರಿ ಪೊರೆವೆ
ಕಾಂತಿಯುಕ್ತ ಸದ್‌ವಿದ್ಯೆಯೆಂಬ ಮಣಿ ರತ್ನವನ್ನು ತರುವೆ
ಲಕುಮಿ-ವತ್ಸ-ಲಾಂಛನನ ನಿಜದ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಪಡೆದ ವಿಭುವೆ
ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿ-ವೈರಾಗ್ಯ ನೀಡು ಆನಂದತೀರ್ಥ ಪ್ರಭುವೆ
ಕ್ಷೀರಸಾಗರನೆ, ಬೇಡಿಕೊಂಬೆ ಸಂಕಷ್ಟ ಹರಿಸು ಗುರುವೆ.

7)

ತನ್ನ ಸೇವಿಸುವ ಭಕ್ತ ಜನರ ಭವ ಬಂಧ ಹರಿಪ ಹನುಮ
ಜ್ಞಾನ ಕೊಡುವ ಭಾರತಿಯ-ರಮಣ, ಬರಲಿರುವ ಕಲ್ಪ-ಬ್ರಹ್ಮ
ಜೋಡು ಕೈಗಳಿಂ ತಲೆಯಬಾಗಿ ಇದೊ ವಂದಿಸುವೆನು ನಾನು
ತಾಪತ್ರಯಗಳ ತವರಿನಂತಿರುವ ನನ್ನ ಸಲಹೊ ನೀನು
ಲಕುಮಿ ಪತಿಯಾದ ಹರಿಯ ಚರಣದಲಿ ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನ ಪದದಿ
ಸುಖದ ದಾತೃವೇ ಅಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯನು ನೀಡು ಮುದದಿ.

8)

ಭೂಮಿ ಪಾಲಕರ ಭೂರಿ ಐಶ್ವರ್ಯ ಮೆರೆವ ಭುವನಲೋಕ
ಮೋಡ-ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರಾದಿ-ಮಣಿಗಳಿಂ ಹೊಳೆವ ಭುವರ್‌ಲೋಕ
ದೇವಭವನ ಆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ ತವ ಭ್ರೂವಿಲಾಸದಿಂದ
ಸೃಷ್ಟಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯ ಪಡೆಯುತಿಹವು ದಿಟ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನಿಂದ
'ಜಗವು ಸತ್ಯ' 'ಜೀವೇಶಭೇದಗಳು' ಭ್ರಾಂತಿ ಎಂಬರನ್ನು
ಮೋಹಗೊಳಿಸು ಸತ್‌ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಬಹ ಠಕ್ಕ-ಬೆಕ್ಕುಗಳನು.

9)

ಸುಜನರಿಂದ ಸುರರಿಂದ ಪೂಜ್ಯ ಮೂರನೆಯ ರೂಪವನ್ನು
ಭಜಿಸುವವರು ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಪೆಡೆಯುವರು ಮಾನವನ್ನು
ಸದಾಕಾಲ ಸೇವಕರು ದಿವ್ಯ ಚಾಮರವ ಬೀಸುತಿಹರು
ಮನವ ಮೋಹಿಸುವ ಚಾರು ವೇಷ ಭೂಷಣವ ತೊಡಿಸಲಿಹರು
ಕಂಠಗಳಿಗೆ ನಳಿತೋಳಮಾಲೆ ಲಾವಣ್ಯ ಲಲನೆ ತಹರು
ಪೂರ್ಣಕುಂಭ ಕುಚ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಕಾಂತೆಯರು ಮೋಹಿಸುವರು.

10)

ಚಂದ್ರ-ಸೂರ್ಯ-ಅಹಿರಾಜ-ಮದನ-ದೇವೇಂದ್ರರಿಂದ ಪೂಜ್ಯ
ದೇವದೇವನೇ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ ತವ ವಿಷ್ಣು ಸದನ ದಿವ್ಯ
ತಾಳಗತ್ತಿನಽ ಮೆಲ್ಲ ಹೆಜ್ಜೆಯಽ ಕುಣಿತವಿರುವುದಲ್ಲಿ
ದಿವ್ಯ ಚೆಲುವೆಯರ ಭವ್ಯ ಸಂಗೀತ ಇಂಪುಗಾನವಲ್ಲಿ
ಕುಂದ-ಮಂದಾರ ಗಂಧ ಮಹಪೂರ ಹರಿಸುತಿರಲು ಪವನ
ಮುಕ್ತಜೀವರಿಗೆ ಸದಾ ಸುಖವ ನೀಡುತ್ತಲಿರುವ ತಾಣ.

11)

ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜ್ಞಾನಿಯೇ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೇ ನಿನ್ನ ದ್ವೇಷಿ ಹಗೆಯು
ಅಂಧ ತಮಸಿನಲಿ ಘೋರ ನರಕದಲಿ ಬೀಳ್ವ ಅದುವೆ ದಿಟವು
ಕಲ್ಲು ಕಲ್ಲಿಗೆಽ ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆಯೆ ಖಟ್‌ಖಟಲ್ ಮಿಂಚು ಬರಲು
ಬೆಂಕಿ ಕಿಡಿಯು ಧಗಧಗಿಸಿ ಉರಿಯುತಽ ಸುತ್ತ ಕುದಿಯುತಿರಲು
ನಿನ್ನ ಕಿಂಕರರು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡದೆ ಎಸೆಯುವರು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ
ಗಾಸಿಗೊಳ್ಳುವರು ನಿನ್ನ ವೈರಿಗಳು ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಯಿಂದ.

12)

ಹರಿಯ ಚರಣ ಚಿರಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಮದ್ ಗುರುಗಳಿರಲು
ಅವರ ಪಾರ್ಶ್ವ ಭೂಮಿಯಲಿ ಇರಲು ಸಗ್ಗಿಗರು ಬಯಸುತಿರಲು
ಅಮೃತ ಸದೃಶ ತತ್ತ್ವೋಪದೇಶಗಳಿಗುದಾಸೀನ ಇರುವ
ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಧ್ಯಮನು, ನಿತ್ಯ ಸಂಸಾರಿ, ಸದಾ ದುಃಖಪಡೆವ
ದ್ವೇಷಿಗಳಿಗೆ ಇಹ ಅಂಧತಮಸಿನಾ ನರಕ ಇವಗೆ ಇಲ್ಲ
ಆದರೂನು ಆನಂದದಿಂದ ಇವ ಬಹಳ ದೂರ ಇರುವ.

13)

ಹಸಿದು ಸೊರಗಿ, ರಾಕ್ಷಸರ ದಂತ-ನಖದಿಂದ ಹಿಂಸೆ ಪಡೆದು
ಕ್ರೂರ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಚುಂಚಿನಿಂದ ಮೈತುಂಬ ಗಾಯ ಪಡೆದು
ಅದೇ ಸಮಯದಲಿ ಒಗೆಯಲಾದ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಕ್ಷತಿಯ ಪಡೆದು
ಕೀವು-ರಕ್ತ-ಮಲ-ಮೂತ್ರ-ಹುಳಗಳ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು
ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುವರು ನಿನ್ನ ವೈರಿಗಳು ಮಿಥ್ಯಾವಾದಿ ಜನರು
ರಕ್ತ ಹೀರುವ ಜಿಗಳೆಯಿಂದ ಬಹು ಗಾಸಿಗೊಳುವರವರು.

14)

ತಂದೆ-ತಾಯಿ ನೀ ಬಂಧು-ಬಳಗ ನೀ ಆಪ್ತ-ಇಷ್ಟ ಗುರುವೇ
ಹುಟ್ಟು-ಸಾವುಗಳ ನೋವು ತಪ್ಪಿಸುವ ಮಾತರಿಶ್ವ ಪ್ರಭುವೇ
ಬಯಕೆ ಮೀರಿರುವ, ದಂಭರಹಿತವಿಹ, ಗುಣವ ಹೊಂದಿದಂಥ
ಸದಾ ಕಾಲಕೂ ಅಧಿಕವಾಗುತಿಹ, ಕಡಿಮೆಯಾಗದಂಥ
ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಚಲ ಶಾಶ್ವತದ ಭಕ್ತಿ ನೀಡು
ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತನೇ ಪರಮಪೂಜ್ಯನೇ ಬೇಗ ವರವ ನೀಡು.

15)

ಅಖಿಲ ಗುಣಪೂರ್ಣ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ದೇವನಲ್ಲಿ
ಸಿರಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಭೂದೇವಿ ಕೈ ಹಿಡಿದ ಪರಮ ಪುರುಷನಲ್ಲಿ
ಅಧಿಕ ಭಕ್ತಿಯನು ತೋರಿ ಮಗ್ನ ನೀ ಅವನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ
ಬ್ರಹ್ಮ-ವಾಯು-ಶಿವ-ಗರುಡ-ರುದ್ರ-ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವರಲ್ಲಿ
ತಾರತಮ್ಯದಲಿ ಭಕ್ತಿ ತೋರುವ ಭಕ್ತ ಗಣಕೆ ನಿತ್ಯ
ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ ಗುರು ಕರುಣೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವ ಮಾತು ಸತ್ಯ.

16)

ಮೂಲ ಗುರುವೆ ಹೇ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೇ ಹರಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ
ಜ್ಞಾತತತ್ತ್ವರಿಗೆ ಮುಕ್ತ ಜನಕೆ ಸುಖ ಕೊಡುವೆ ಒಲುಮೆಯಿಂದ
ನಿತ್ಯ ಬದ್ಧರನು ಸ್ವರ್ಗ-ನರಕ-ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಡುವೆ
ಮಿಥ್ಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ತಾಮಸರರು ದುಃಖಬಡಲು ಬಿಡುವೆ
ಅಂಧತಾಮಿಸ್ರ ಹಲವು ಬಗೆಯ ನರಕದಲಿ ಇಡುವೆ ನೀನು
ನೂರು ಶ್ರುತಿಗಳು ಮತ್ತೆ ಜೊತೆಗೆ ಇತಿಹಾಸ ಸಾಕ್ಷಿ ತಾನು.

17)

ವಾಯು ದೇವನೇ ನಿನ್ನ ಪ್ರಥಮ ಅವತಾರವನ್ನು ನಮಿಪೆ
ಸರ್ವಪೂಜ್ಯ ಆಜಾನುಬಾಹು ಹನುಮಂತ ರೂಪ ಭಜಿಪೆ
ಭಕ್ತರಾದಂಥ ದೇಹಧಾರಿಗಳ ಅಹಿತ ಸುಟ್ಟು ಬಿಡುವೆ
ಅವರ ಪಾಪ ಅಜ್ಞಾನಗಳನು ನಿತ್ಯ ಕಳೆದು ಬಿಡುವೆ
ರಾಮನಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶ ಭಕ್ತಿಯನು ಸದಾ ತೋರುತಿರುವೆ
ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೇ, ಚಿರಂಜೀವಿಯೇ ನಾನು ನಿನ್ನ ನೆನೆವೆ.

18)

ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೇ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಗಳನೆಂತು ಬಣ್ಣಿಸುವೆನು?
ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನೀ ಲಂಕೆಯಿಂದ ಸಾವಿರದ ಮೈಲುಗಳನು
ಒಂದೆ ನೆಗೆತದಲಿ ಹಾರಿ ಹೋಗಿ ಸಂಜೀವಿನಿಯಽ ತರಲು
ಗಂಧಮಾನ ಬೆಟ್ಟವನೆ ಕಿತ್ತಿ ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಬರಲು
ಗಗನಮಾರ್ಗದಲಿ ಹೋಗಿ ಬಂದುದನು ಕ್ಷಣದಿ ಜನರು ನೋಡೆ
ರಾಮಪಾದದಲಿ ಇಟ್ಟು ನಮಿಸಿದೆಽ ಲೋಕವೆಲ್ಲ ಹಾಡೆ.

19)

ಅತುಲ ಮತಿಯ ಹೇ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೇ ಶಕ್ತಿವಂತ ನೀನು
ದಿವ್ಯ ಔಷಧಿಯ ಬಳಸಿ ಮೂರ್ಛಿತರ ಸಲುಹುತಿದ್ದರೂನು
ನಿನ್ನ ಮನವು ಶ್ರೀ ರಾಮನಾಮ ಗುಣಗಾನ ಮಗ್ನ ತಾನು
ನೂರು ಯೋಜನ ಅಗಲವಾದ ಪರ್ವತವ ತೂರಿ ಒಗೆಯೆ
ಕಲ್ಲು-ತುಂಡುಗಳು ಮೊದಲಿನಂತೆ ನಿಜಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯೆ
ನಿನ್ನ ಕೌಶಲವ ಎಂತು ಬಣ್ಣಿಸಲಿ ಭವ್ಯ ದಿವ್ಯ ಕಪಿಯೆ.

20)

ಚಿನ್ನ ಕವಚ ತೊಟ್ಟಿದ್ದ ನೀಚ ರಾವಣನ ಬೆಟ್ಟದೆದೆಯು
ನಿನ್ನ ಮುಷ್ಟಿಯಽ ಹೊಡೆತದಿಂದ ನುಗ್ಗಾಗಿ ತಗ್ಗು ಆಯ್ತು
'ಮೇರು ಪರ್ವತದಿ ಕೆರೆಯು ಆಯಿತೇ', ಜನರ ಶಂಕೆ ಬಲಿಯೆ
ನಿನ್ನ ಕೈಯಲಿಹ ಹೊನ್ನ ಕಡಗದ ಮಿಂಚು ಸುತ್ತ ಹೊಳೆಯೆ
ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವು ಆಗಿರುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಬದ್ಧ
ನಿನ್ನ ಮುಷ್ಟಿ ನಮ್ಮಿಷ್ಟ ಪೂರೈಸೆ ಇಲ್ಲವೇನು ಸಿದ್ಧ?

21)

ರಾಮದೂತನಾಗುತಲಿ ಸೀತೆಯೆಡೆ ಅವನ ಸುದ್ದಿ ಒಯ್ದೆ
ಅವಳ ಬಿನ್ನಹವ ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಮರಳಿ ಮತ್ತೆ ತಂದೆ
ವರದಿ ಕೊಬ್ಬಿದಾ ಅಕ್ಷ ಮೊದಲಾದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಕೊಂದೆ.
ರಾಮಚಂದ್ರ ಸಂಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅದೊ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ
ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹದ ಹಸ್ತ ತಾನಿಟ್ಟ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಬ್ರಹ್ಮ ಪದವಿ, ಸಹಭೋಗ ಸುಖಗಳನು ಇತ್ತ ಒಲುಮೆಯಿಂದ.

22)

ಪ್ರಾಣದೇವ ತವ ಭೀಮಸೇನ ಅವತಾರ ಬಣ್ಣಿಸುವೆನು
ಏಕಚಕ್ರ ನಗರಿಯಲಿ ಶೋಕ ಪಡುವಂಥ ವಿಪ್ರನನ್ನು
ಪಾರುಮಾಡಲಿಕೆ ಬಕಾಸುರನ ಸಂಹಾರಕಾರ್ಯ ಗೈದೆ
ನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರ ಅಸುಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷೆ ತಂದೆ
ಬಕನ ಅನುಜ ಕಿರ್ಮೀರನನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದವನೆ
ಪ್ರಾಣದೇವ ಕುರುಕುಲದ ಪತಿಯೆ, ನಿತ ನಿನಗೆ ನಮ್ಮ ನಮನ.

23)

ಮುಪ್ಪುಗೆದ್ದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣ
ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧದಾ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದೆ ನಿನ್ನ ತ್ರಾಣ
ಕೃಷ್ಣ ವೈರಿ ಆ ಜರಾಸಂಧನನು ಯಜ್ಞ ಪಶುವಗೊಳಿಸಿ
ಯಜ್ಞ ಭೋಕ್ತಾರ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸಿ
ರಾಜಸೂಯದಲಿ ಅಶ್ವಮೇಧದಲಿ ಇತ್ತ ಹವಿಯ ಭಾಗ
ಅದಕು ಹಿರಿದಾಯ್ತು ವಿಷ್ಣು ದ್ವೇಷಿಯನು ಕೊಂದ ಮಹಾಯಾಗ.

24)

ನಿನ್ನ ಹಗೆಗಳನು ಬಾಹು ಗದೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ಹಾಕಿದವನೆ
ಪ್ರಾಣದೇವ ಆನಂದತೀರ್ಥ ಅವತಾರ ಧರಿಸಿದವನೆ
ಕೃಷ್ಣ ಸೇವೆಯಲಿ ಸಿಂಹನಾದ ಗೈಯುತ್ತ ಯುದ್ಧಗೈದೆ
ಲಕ್ಷ ಸೈನಿಕರ ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ರಣದಲ್ಲಿ ಗೆಲವು ಪಡೆದೆ
ನಿನ್ನ ರಣದ ಶೌರ್ಯವನು ಬಣ್ಣಿಸಲು ಇಬ್ಬರಿಂದ ಸಾಧ್ಯ
ಒಬ್ಬ ಕೃಷ್ಣ, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಭೀಮ, ವಂದನೆಗೆ ನೀವೇ ಯೋಗ್ಯ.

25)

ವಿದ್ಯೆಯೆಂಬ ಸಾಗರದ ಒಡೆಯ ಸದ್‌ವಿದ್ಯೆ ನೀಡುವವನೆ
ಭೀಮನಾಗಿದ್ದೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೇ ವಾಯು ದೇವ ನೀನೆ
ನಿನ್ನ ಮಡದಿ ದ್ರೌಪದಿಯೆ ಭಾರತಿಯು ವಿದ್ಯೆ ಕೊಡುವ ತಾಯಿ
ನಮ್ಮ ಒಳಗೆ ತಾ ವಾಸ ಮಾಡಿ ಅಜ್ಞಾನ ತೆಗೆವ ದೇವಿ
ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಲಿ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ನೀಡಲೆಂದು
ಅಶುಭದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲಿ ಎಂದು ಬೇಡುವೆನು ನಾನು ಇಂದು.

26)

ವಸುದೇವನಲ್ಲಿ ಉದಿಸುತ್ತ ಕೃಷ್ಣ ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ಆಗಿ ಬಂದ
ಮುನಿ ಪರಾಶರನ ಸಂತಾನ ವ್ಯಾಸಗುರು ವಿಪ್ರನಾಗಿ ನಿಂದ
ನಿಜ ವ್ಯಾಸ-ಕೃಷ್ಣರಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲ ದ್ವಿವಚನ ಏಕ ನಾಮ
ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಸೇವಿಸಲು ಬಂದ ಕುರುವಂಶ ಸೋಮ ಭೀಮ
ಬಿಳಿ ಕಮಲದಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ ಕಣ್ಣು ಪಡೆದಿರುವ ನಿನಗೆ ನಮನ
ನಿತ ಭಕ್ತ ಜನರ ಸರಿ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಗೈಯುವವು ನಿಮ್ಮ ಚರಣ

27)

ಕಾಂತೆ ದ್ರೌಪದಿಯು ಹಿಂದೆ ಬಯಸೆ ಸೌಗಂಧ ಕುಸುಮ ಜಾಲ
ತರಲು ಹೊರಟಾಗ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಡೆದಿತ್ತು ಹನುಮ ಬಾಲ
ಎತ್ತಲಾಗದೇ ವೃದ್ಧ ಹನುಮರಾ ದಿವ್ಯ ರೂಪವನ್ನು
ಕಂಡು ಬೆದರಿ ನಮಿಸಿದನು ಭೀಮ, ತೋರಿದನು ಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು
ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನದಿಂ ಕೂಡಿದಂಥ ಆನಂದತೀರ್ಥ ಇಂತು
ನಿನ್ನ ಎರಡು ಅವತಾರ ಲೀಲೆ ಅಜ್ಞರಿಗೆ ಮೋಹ ತಂತು.

28)

ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೇ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ರಾಕ್ಷಸರ ಬಗ್ಗು ಬಡಿದೆ
ಕೋಪದಿಂದ ಹಟ ತೋರಿ ಸೆಣಸೆ ಗದೆಯಿಂದ ಅವರ ಕೊಂದೆ
'ಬ್ರಹ್ಮ ಸತ್ಯ ಜಗವೆಲ್ಲ ಮಿಥ್ಯೆ' ವೆಂಬವರ ಸೊಲ್ಲು ಅಡಗೆ
ಸುಳ್ಳುವಾದಗಳ ದೈತ್ಯಶಕ್ತಿಗಳ ವಾದದಿಂದ ಗೆದ್ದೆ
ಭೀಮನಾಗಿ ಪ್ರಿಯ ಭಾರ್ಯೆಗಂದು ಸೌಗಂಧ ಕುಸುಮ ತಂದೆ
ಆ ಭೀಮರೂಪಿ ಮಾರುತಿಯೆ ನಿನಗೆ ನಾ ಇದೋ ನಮಿಸ ಬಂದೆ.

29)

ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣನೇ ಭೀಮ ಗದೆಯಿಂದ ದೈತ್ಯನಾಶ ಗೈಯೆ
ವಕ್ರಬುದ್ಧಿ ಮಣಿಮಂತನೆಂಬ ದೈತ್ಯಾಧಿಪತಿಯು ಸಾಯೆ
ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಅವ ಸೇಡು ತೀರಿಸಲು ಮರಳಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದ
ಚಕ್ರಪಾಣಿಯಲಿ ನಿರ್ಗುಣತ್ವವನು ಸಾರಿ ಎದುರು ನಿಂದ
ಶ್ರುತಿಗೆ ಸಮ್ಮತವು ಇಲ್ಲದಂತಹs ಶಾಸ್ತ್ರ ರಚಿಸಿ ತಂದ
ಸುಜನ ಮನವ ಕರಗಸದ ತೆರದಿ ಕೊರೆಯುತ್ತ ಬೆಳೆದು ನಿಂದ.

30)

'ನಾನೆ ನಿರ್ಗುಣನು, ನಾನೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ, ಜಗವು ಮಿಥ್ಯೆ' ಎಂದ
ವೇದ ಬಾಹಿರವು ಆದ ವಾದವನು ಅವನು ಮುಂದೆ ತಂದ
ತಮೋಯೋಗ್ಯ ಜನ ಅವನ ಮಾತು ಸರಿಯೆಂದು ಒಪ್ಪುತಿರಲು
ಮೋಕ್ಷಯೋಗ್ಯ ಸಜ್ಜನರು ಅದನು ತಪ್ಪೆಂದು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಲು
ತಪ್ಪು 'ವಾದ' ವಿಷವೃಕ್ಷವನ್ನು ಬುಡ ಸಹಿತ ಸುಡಲು ಬಂದ
ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೇ ಮಧ್ವರೂಪ ಅವತಾರ ಧರಿಸಿ ನಿಂದ.

31)

ಮಧ್ವಗುರುವು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ರೂಪಿ ನಿಜ ಸಿಂಹನಾದ ಗೈಯೆ
ಮಾಯೆಯೆಂದು ವಾದಿಸುವ ನರಿಗಳೋ ನಷ್ಟ ವೀರ್ಯರಾಗೆ
ದರ್ಪ ಕಳೆದು ಭಯಭೀತಗೊಂಡು ನೈರಾಶ್ಯದಿಂದ ಬಾಗಿ
ದೇಶ ಬಿಡುವ ಸರಿ ಸಮಯ ಬಂತೆಂದು ದಿಕ್ಕು ಪಾಲು ಆಗಿ
ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕಿಗೆs ಓಡಿ ಹೋದರದೊ ವ್ಯರ್ಥ ಶಪಥ ಮಾಡಿ
ಬೈಯೆ ಉತ್ತಮರ ಮುಖವು ಕಪ್ಪಿಡಲು ದ್ರೋಹದಿಂದ ಕೂಡಿ.

32)

ಹನುಮ-ಭೀಮ-ಗುರುಮಧ್ವ ಮೂರು ಅವತಾರಗಳನು ನೋಡೆ
ವೈರಿ ಹಿಂಸೆಗಳ ನಿರ್ವಿಕಾರದಿಂ ತಡೆದುಕೊಂಡೆ ಪೀಡೆ
ಸಕಲ ಗುಣದಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ನೀನು ಸರ್ವಜ್ಞ ಸರ್ವಶಕ್ತ
ಸ್ವಚ್ಛನಿರುವೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಲಿ ಮೃತ್ಯು, ಪ್ರಗಲ್ಭ ನೀನು ಮುಕ್ತ
ವಿಷ್ಣು ರಕ್ಷೆ ಪಡೆದಿರುವೆ ಶಂಕರಾದಿಗಳ ಒಡೆಯ ನೀನು
ಸುಜನ ಗಣಕೆ ಸುಖ ನೀಡುತಿರುವೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಚೋದ್ಯವೇನು?

33)

ನಿನ್ನ ಮುಗುಳು ನಗೆ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಮಾತು ಮಧುರ
ಕಿವಿಗೆ ಇಂಪು ಪೀಯೂಷಧಾರೆ ಹರಿಸುವುದು ಸುಖದ ಪೂರ
ಕುಡಿಯುತಿರಲು ಸಜ್ಜನರ ದುಃಖಗಳ ಕಳೆಯುತಿಹುದು ನಿತ್ಯ
ದುರಿತಗಳನು ಪರಿಹರಿಸುತಿಹುದು ಮುಖಚಂದ್ರ ಇದುವೆ ಸತ್ಯ
ಭಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಕೊಡುವೆ ಆನಂದತೀರ್ಥ ಗುರುವೆ
ನಿನ್ನ ಮುಖವ ಮನತಣಿಯೆ ನಿತ್ಯ ಅನವರತ ಎಂದು ಕಾಂಬೆ?

34)

ವೇದಾದಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಬರೆದೆ, ರೋಚಕವು ನಿನ್ನ ಭಾಷ್ಯ
ತಿಳಿಹೇಳು ನನಗೆ ಸತ್‌ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಹಿಮೆ, ಬೇಡುವೆನು ನಿನ್ನ ಶಿಷ್ಯ
ಪೂರ್ವ ಸುಕೃತದಿಂ ಸದಾಚರಣದಿಂ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಿಹುದು
ಪೂರ್ವ ಪಕ್ಷಗಳ ಸಬಲ ಮಂಡಿಸುವ ಬಲವು ಕೂಡ ಇಹುದು
ತಪ್ಪು ಶ್ರವಣದಿಂ ಉಂಟು ಆದ ದುಃಖಗಳ ಕಿತ್ತಿಹಾಕು
ನಿನ್ನ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಚಿರಕಾಲ ಕೇಳುವಾ ಭಾಗ್ಯ ನಮಗೆ ಬೇಕು.

35)

ರತ್ನ ಖಚಿತ ಆಸನದಿ ಕುಳಿತ ಹೇ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವ
ಭಾವಿ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಪರಮ ಪೂಜ್ಯನೇ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾವ
ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವರಿಂ ನೀನು ಪೂಜೆಗೊಳುವೆ
ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ರಂಭಾದಿ ಚೆಲುವೆಯರ ನೃತ್ಯ ಸೇವೆ ಇರಲು
ನಿನಗೆ ಉಂಟು ಗಂಧರ್ವಗಾನ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ದೇವ ಸಭೆಯು
ನಿನ್ನ ಹಿರಿಮೆ, ತವ ದಿವ್ಯ ಚರಿತೆ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಮೃತ ನಿಧಿಯು.

36)

ಹಸಿವು-ನೀರಡಿಕೆ, ಜನನ-ಮರಣ ನರಕಾದಿ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ
ಸಿಲುಕಿ ಜನರು ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಿ ಮುಳುಗುತಿಹರು ಇಲ್ಲಿ
ಶರಣುಬಂದ ಸಜ್ಜನರ ಮೊರೆಯನ್ನು ನೀನು ಕೇಳಿ ಅಂದು
ಜಲಧಿಶಯನನಿಗೆ ನೀನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರೆ, ಅವನು ಕೇಳಿ ಅಂದು
ಪರಾಶರನ ಸತಿ ಸತ್ಯವತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸನಾಗಿ ಬಂದ
ದೇಹದಿಂದಲ್ಲ ಜ್ಞಾನ ಜ್ಯೋತಿ ಅವತಾರಗೊಂಡು ನಿಂದ.

37)

ರತ್ನರಾಶಿಯನು ಕುರುಡು ಜನರು ತಪ್ಪಾಗಿ ಚಯಿಸುವಂತೆ
ಅಧಮ ಜನರು ವೇದಾರ್ಥವನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸೆ ಅಂತೆ
ತಾನೆ ಮೂಲಗುರು ವೇದವ್ಯಾಸ ಸಜ್ಜನರ ಹಿತವ ಬಯಸಿ
ಶ್ರುತಿಯ ಸರಿ ಅರ್ಥ ಜಗಕೆ ತಿಳಿಸಿದನು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ರಚಿಸಿ
ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣನಾ ಕೃಪೆಯ ಬಲದಿಂದ ವ್ಯಾಸರನ್ನು ಭಜಿಪೆ
ಜ್ಞಾನ ಲಭಿಸೆ ಗುರು ವ್ಯಾಸರನ್ನು ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯ ನಾನು ನಮಿಪೆ.

38)

ದೇವಗಣಕೆ ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವಾದ ಗುರು ವ್ಯಾಸರಾಜ್ಞೆಯನ್ನು
ಕೋಟಿ ರಶ್ಮಿಗಳ ಮುಕುಟವಿರುವ ಶಿರದಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ನೀನು
ದೇವಗಣದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಕೇಳಿ ಸುಲಭದಲಿ ಕಾರ್ಯ ಗೈದೆ
ವೇದ-ಉಕ್ತಿಗಳ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯೆ ಅವತಾರ ಧರಿಸಿ ಬಂದೆ
ಹಿರಿಯ ದಸ್ಯು ಮಣಿಮಂತ ಬರೆದ ದುರ್ಭಾಷ್ಯ ಖಂಡಿಸಿರುವೆ
ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಸದ್ಭಾಷ್ಯ ಬರೆದು ಸತ್‌ತತ್ತ್ವ ಸಾಧಿಸಿರುವೆ.

39)

ದ್ವಿಜನಿಲಯವೆಂದು ಮೂಲೋಕ ಖ್ಯಾತ ಪಾಜಕದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ
ವಾಯುದೇವ ಅವತಾರಗೊಂಡೆ ನಡುಮನೆಯ ವಿಪ್ರನಲ್ಲಿ
ಪರಿವ್ರಾಜರಾ ಗಡಣಕೆಲ್ಲ ನೀ ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದೆ
ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕೆ ಹೋಗಿ ವ್ಯಾಸರನು ನಮಿಸಿ ಆಜ್ಞೆ ಪಡೆದೆ
ಅದನು ಪೂರೈಸಿ ಗೀತೆ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥ ಭಾಷ್ಯ ಬರೆದೆ
ಭಾರತಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶವೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಗ್ರಂಥ ಮೆರೆದೆ.

40)

ದೇವ ವೃಂದದಿಂ ಸೇವೆ ಪಡೆವ ಮಹಿಮನಿಗೆ ನಿತ್ಯ ನಮನ
ಈಶನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯಲ್ಲಿ ನಿಯತ ತಲೆ ಬಾಗುವವಗೆ ನಮನ
ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞ ಆನಂದತೀರ್ಥ ಸದ್ಗುರುವೆ ನಿನಗೆ ನಮನ
ಪುಣ್ಯ ಗಂಗೆಯಾ ಉದಕದಲ್ಲಿ ನಿತ ಸ್ನಾನ ಗೈದ ಪುಣ್ಯ
ಅದಕು ಹಿರಿದಹುದು ನಿನ್ನ ಶ್ರವಣ ದರುಶನದಿ ದೊರೆವ ಪುಣ್ಯ
ಭವದ ಭಯವ ಹರಿಸುತ್ತ ಸಜ್ಜನರ ಮೋದಿಸುವಗೆ ನಮನ.

41)

ಲಿಕುಚ ವಂಶಜನು ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ ಸೂರಿಗಳ ಪುತ್ರ ನಾನು
ದೇವ ಕೇಶವನ ಮಧ್ವ ಗುರುವಿನಽ ಚರಣ ಭಕ್ತ ನಾನು
ಭಕ್ತ ಜನರ ಪಾಪಗಳ ಹರಿಸೆ ಹರಿ-ವಾಯು-ಗುರುಗಳನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸಿ ರಚಿಸಿದೆ ಶಬ್ದ ಕುಸುಮಗಳ ಗಂಧ ಮಾಲೆಯನ್ನು
ದೇವ ಕೇಶವಾನಂದತೀರ್ಥ ಗುರು ಪಾದ ಸೇವಿಸುವರು
ಸುಮನ ಮಾಲೆ ಅರ್ಪಿಸುತ ಭಜಿಸೆ ನಿಜಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಲಿಹರು.

– ಸಮಾಪ್ತಿ

ಅನುವಾದಕರ ನುಡಿ:

ತಾಯಿ ರುಕ್ಮಿಣಿ, ತಂದೆ ವಿಠ್ಠಲರ ಜೇಷ್ಠ ಪುತ್ರ 'ಜೀವಿ'
ಹರ್ಷ-ರಾಘವರ ತಂದೆ ನಾನಿರುವೆ ಸುಮನ ಕಲಾ-ಜೀವಿ
ಲಿಕುಚ ಕುಲದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾರ್ಯ ಪಂಡಿತರು ಬರೆದ ಕಾವ್ಯ
'ವಾಯುಸ್ತುತಿ' ಯ ಕನ್ನಡಕೆ ತಂದಿಹೆನು ಸ್ತೋತ್ರವಿಹುದು ದಿವ್ಯ
ಶ್ರೀಗಳಾದ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥರಿಂ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದೆ
ಒಳಗೆ ಕುಳಿತು ಹರಿ-ವಾಯು-ಗುರು ನುಡಿಸೆ, ಅದನೆ ಕೇಳಿ ಬರೆದೆ.

– ಜೀವಿ

ಶ್ರೀಮನ್ನಖಸ್ತುತಿ

॥ ಓಂ ॥ ಲಕುಮಿ ಸಹಿತ ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪ್ತ ನರಸಿಂಹದೇವ ಪ್ರಭುವೇ
ನಿನ್ನ ನಖದ ಮಹಿಮೆಯನು ಎಂತು ಬಣ್ಣಿಸಲಿ ನಾನು ವಿಭುವೇ
ಇಂದ್ರವೈರಿ ಮದಮತ್ತದೈತ್ಯ ಕರಿ-ಕುಂಭದಂತೆ ಇರುವ
ಉಚ್ಚ ಅದ್ರಿಗಳ ತುಂಡು ಮಾಡುವಾ ವಜ್ರದಂತೆ ಇರುವ
ನಿನ್ನ ಉಗುರು ಕಾಮಾದಿ ಶತ್ರು, ಅಜ್ಞಾನ ತೊಲಗಿಸುವುದು
ದೇವಗಣದ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಪ್ರಸನ್ನ ದೀಪ್ತಿ ಇಹುದು
ನಿನ್ನ ನಖಗಳನು ಸ್ತುತಿಸುತಿರುವೆ ನರಸಿಂಹದೇವ ನೋಡು
ಸುಜನ ರಕ್ಷಿಸುತ ನಮ್ಮ ವೈರಿಗಳ ಮೂಲ ನಾಶ ಮಾಡು.

2)

ದೇಶಕಾಲಗಳ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬಗೆದು ಹುಡುಕಿ ನೋಡೆ
ನಿನಗೆ ಸಮನಾದ ವಸ್ತು ದೊರೆಯದು ಸ್ತುತಿಯ ಮಾಡಿ ಹಾಡೆ
ನಿನ್ನ ನಾಮದಾ ರುಚಿಯೆ ಬೇರೆ ಎಂಟನೆಯ ರಸವು ತಾನು
ಲಕುಮಿ-ಕಾಂತನೆ, ಪರಮಸತ್ಯನೇ, ಸ್ತುತಿಸುತಿಹೆನು ನಾನು
ರೋಷದಿಂದ ಬಲಗಣ್ಣ ಕಡೆಯ ಕಿಡಿ ಪ್ರಳಯ ಜ್ವಾಲೆ ಜನಿಸೆ
ಬ್ರಹ್ಮ-ರುದ್ರ-ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವಗಣ ದೀಪ ಹುಳದಿ ಜ್ವಲಿಸೆ
ನೀನೆ-ಸೃಷ್ಟಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯದ ಕಾರಕ ನೀನೆ ಸರ್ವಶಕ್ತ
ನೀನೆ ಸರ್ವೇಶ, ನೀನೆ ಉತ್ತಮನು, ನಾನೊ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತ.

ಶ್ರೀಮನ್ನಖಸ್ತುತಿ ಸಮಾಪ್ತಿ

His Holiness Sri Vishwesha Teertha Swamiji of Pejavar Adhokshaja Mutt, Udupi, is a Seer and Visionary of great distinction. While he is a renowned Spiritual Master, his uniqueness lies in combining the rich Madhva tradition with great innovations of modernity, in the cause of preservation of the human race and developing a new society, permeating eternal human values. Swamiji is a pragmatic Seer, who is not only dedicated to the cause of moulding the disciples in the path of *Madhva-mata* but also in shaping socio-economic deliverance of the underprivileged. He guides people with a victory mark of two fingers which symbolize 'Duty' and 'Devotion'; duty towards the society and devotion for the Supreme Lord Sri Krishna.

When Swamiji was seven-year old, he was chosen to be the successor by H. H. Sri Vishwamanya Teertha Swamiji of Pejavar Mutt and was given the *'Sanyasa Diksha'.* This bala-sanyasin was groomed to become an outstanding scholar by H. H. Sri Vidyamanya Teertha Swamiji of Bhandarkere Palimar Mutt. When he was hardly eighteen, Swamiji founded Madhva Maha Mandal and at twnetyfive he started Poorna Prajna Vidya Peetha, a gurukula, to impart Vedantic knowledge to students.

Swamiji undertook several activities for the revival of *'Sanatana Dharma'* and welfare of the community with the active support of H. H. Sri Vidyamanya Teertha Swamiji, such as :

★ Students' Hostel at Bangalore, Mysore, Gulbarga, Raichur, Udupi, Davangeri, Hubli, Dharwad, Gadag, Bagalkot, Bijapur, Belgaum, Mumbai which provide boarding and lodging facilities to deserving students.
★ Krishna Sevashrama, Bangalore, a well-equipped 50-bedded hospital.
★ A monthly journal 'Tattwavada' in Kannada, Telugu and English.
★ Free and Loan Scholarship Scheme for the professional courses.
★ Publication of Sarvamoola Granthas and scholarly studies in Madhva philosophy.
★ An Orphanage at Udupi.
★ A Dharmashala at Badri, dormitory and puja mandirs at Tirupati and Bhuvaneshwar.
★ A Vriddhashrama at Karjigi (Dharwad Dist.)
★ The latest one is the installation of **'Sri Vidyamanya Prashasti'** for an outstanding Madhva scholar. This award carries a purse of one lakh with a citation, in the manner of Jnana Peetha Award.

Dr. G. V. Kulkarni (Jeevi) is a renowned poet, playwright in Kannada. He got his M. A. (Kannada & Sanskrit) and LL.B. from Karnatak University. He got M. A. and Ph.D. from Bombay University in English literature. His doctoral dissertation - "Sri Aurobindo's Influence on the Writings of Vinayak Krishna Gokak" - has paved a new path in Comparative Literature.

"Jeevi" has published five poem collections *(Madhusanchaya, Hucha-Huchchi, Nalku Dhwani, Sanjivini, Dashapadi),* one short story collection *(Dhrutarastra Santan*), two one-act-play collections *(Prajaprabhutwa, Gundana Maduve),* one novel *(Vyatheyadalu Hudugi).* He has recited poems and presented papers in several all India Literary Conferences.

He is closely associated with Kannada literary giants and Jnana Peetha Awardees, Mahakavi D. R. Bendre and Dr. V. K. Gokak and extensively written on their works.

Prof. G. V. Kulkarni teaches Kannada and English in M. V. & L. U. College, Andheri East, Mumbai.

"Jeevi" is interested in Yoga and Naturopathy and champions the cause of drugless therapy. He is closely associated with Dr. K. S. Sharma Institute of Naturopathy and Yogic Sciences, Hubli. He is the editor of "Godbye Doctor" - a Publication devoted to Naturopathy and Yoga.

Jeevi's Kannada and English translation of Trivikrama Panditacharya's Sri Narasimha Stuti was published in 1993. It was well received by the pundits and the public.

The present venture of Jeevi is the translation of Trivikrama Panditacharya's Sanskrit work SRI VAYUSTUTI in Kannada and English and has been blessed by His Holiness Sri Vishwesha Teertha Swamiji of Pejavar Adhokshaja Mutt. This work breaks a new ground in spiritual literature.

"In Madhva tradition, in prayer as well as in worship, Vayustuti has an important place. The followers of Madhva philosophy treat Vayustuti as a sacred Mantra. No daily ritual is complete without chanting of Vayustuti.

Shri G. V. Kulkarni has translated it (Vayustuti) in Kannada and Englsih verse so that we could imbibe the profound meaning of Vayustuti in addition to the benefits we derive by daily recitation. Shri G. V. Kulkarni has shown his literary skill and ability by translating profound - serious poetry of Vayustuti into liltng charming Kannada - English verse. We admire the literary wonder which has transformed Narikelapaka *into* Drakshapaka*".*

★ H. H. Sri Vishwesha Teertha Swamiji,
Pejawar Adhokshaja Mutt.

"Amongst strotras of Madhva Sampradaya the recitation of Dvadasa stotra of Acharya Madhva himself and Vayustuti of Trivikrama have become indispensable parts of the daily worship of every devout Madhva householder.

G. V. had done his best to mirror their contents to the best of his abilities in a spirit of homage and has succeeded remarkably well in enabling the reader to share his thoughts and taste Kavyarasa, Jnanarasa and Bhaktirasa of the mighty work through his word - painting in Kannada and English in a poetic garb."

★ Dr. B. N. K. Sharma,
Sri Vidyamanya Prashasti winner

"By attempting to translate the Narasimha Stuti earlier, and now the Vayustuti of Trivikrama Panditacharya, he (Jeevi) has exhibited an adventure of consciousness which is a good augury for Kannada poetry.

As this Kannada version of Sri Vayustuti flows like a stream of crystal clear water, it is difficult to imagine the penance and hard work undergone during the process of translation. Those who are familiar with the original Vayustuti know very well the difficulties in understanding the text because of its roaring compounds and hard syntax and stylistic features. I deem it as Jeevi's adventure of consciousness which has enabled him to succeed in his effort of translation."

★ Prof. R. G. Kulkarni,
Critic and poet

Trivikrama Panditacharya's

SRI VAYUSTUTI

ಶ್ರೀ ವಾಯುಸ್ತುತಿ

॥ श्री वायुस्तुतिः ॥

(English and Kannada rendering by Jeevi)

ANANDA TEERTHA PRATISHTHANA
Bangalore - 560 028.